

SZERKESZTŐSÉG BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCA 11. Telefon száma 788. KÉZIRATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA. CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL. ELŐFIZETÉSI DÍJ: Vidékre postán v. helyben házhöz hordva: Egy évre... 40 kor. Egy negyedévre 10 kor. Egy fél évre... 20 kor. Egy hónapra 60 fill.

EGYETÉRTÉS

Dr. PAP ZOLTÁN főszerkesztő.

EÖTVÖS KÁROLY eszéprolalmi főmunkatárs.

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCA 11. Telefon száma 706. HIRDETÉSEKET ÉS NYILTÉRBE VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FÉLÉSZAKIADÓHIVATAL KÖZLEMÉNYEKET FÉLÉSZAKIADÓHIVATAL KÖZLEMÉNYEKET FÉLÉSZAKIADÓHIVATAL

1906. január hó 1-ével új előfizetést nyitunk lapunkra. Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújítása iránt lehetőleg gyorsan sziveskedjenek gondoskodni, hogy a lap szétküldése fönnaakadást ne szenvedjen.

Emlékezzünk...

Írta: dr. BARABÁS SÉLA az országos függetlenségi párt alelnöke.

A rohanó idő egyik határkövéhez értünk. Egy esztendővel több, a mit eltöltöttünk; egygyel kevesebb, ami még hátra van.

Gondolkodó ember megáll egy kissé az élet és mulandóság e határkövével.

Egy 75 esztendő öreg ember is ott van velünk, a gyarló emberek között. Nemcsak az elmúlt éveknek súlyos terhe nyomja vállait, de az a nagy gond és kötelességérzet is, hogy az ő kezében van letéve millióknak, országoknak, tartományoknak sorsa, jó- és balszerencséje.

A császár és király is csak ember. A természet örök folyamata s a mulandóság kénytelen törvényének, isten kegyelméből ő is alá van rendelve.

Vajjon az élet ez újabb határkövével minő gondolatok támadnak az ő koronás fejében, minő érzelmek keletkeznek az ő fejedelmé szívében?

Ötvenhét hosszú esztendő telt el azóta, hogy őseinek örökébe lépett. Ez az idő emberéletnek is sok, uralkodásnak pedig igazán ritka adománya a végzetnek. Ily hosszú ideig egyetlen fejedelem sem uralkodott Magyarországon.

Ebből az ötvenhét esztendőből, 38 évet sodort el a mulandóság azóta, a mióta I. Ferencz József megkoronázott, apostoli királyá lett Magyarországnak s a mikor hitelevet adott, esküt tett, hogy Magyarország alkot-

mányát, törvényeit, szokásait megtartja és megtartatja.

A mai határkőnél neki is meg kell állania.

A valót eltagadni nem lehet. Tudja azt mindenki, hogy annak az öszbeborult öreg embernek az elmúlt évben nem volt, az új esztendőben pedig nincsen semmi öröme. Az pedig egészen bizonyos, hogy az uralkodása alatt élő összes népek, fajok és nemzetek tele vannak panaszszal, keserűséggel, szenvedés és nyomorúsággal.

És különösen sok jutott ebből nekünk, a magyar nemzet jobb sorsra érdemes élő nemzedékének, a kik újra eljutottunk nemcsak a megpróbáltatások nehéz napjaihoz, de oda is, hogy megrendült hitünk ősi alkotmányunk erejének szívében.

Ez az a mult, a melyben sem a királynak, sem e nemzetnek öröme nem lehet.

De vajjon van-e reménye a jövőnek? Nagyon kevés, talán — semmi. Mentől inkább mennek előre az évek, az ő lelkében annál inkább növekszik annak a kérdésnek nagysága és jelentősége, a melyet ez az őz uralkodó fejedelem, néhány év előtt elkeseredetten kérdezett bizalmas környezetétől: «Hát miért éltem?»

Ily körülmények között, vajjon a jövőre nézve mi a reménye ennek az üldözött magyar nemzetnek? Mit várhat az új évben, mit remélhet a jövőben?

A királyok élete mulandó, rövid; a nemzetek élete állandó, messze századokra szól. A mi reményünk nem lehet más, csak az, hogy az elkövetkezendő új év gondolkodóvá teszi s megállítja végzetes útjában a mai kormányrendszer vezetőit. S belátva Istentől adott, törvényeinkkel biztosított nemzeti jogaink igazságát, minden tényező meg fog előtte hajolni, akár korábban, akár később.

És ha ez sem lehet a jövőnek re-

ménye, akkor még mindig megmarad a mi élő hitünk, a mi bizodalunk a magyarok hatalmas istenében, a ki meg is hallja, meg is hallgatja a mi panaszunkat, a mi fohászunkat s aki nincs is oly messze tőlünk, mint a mi — magyar királyunk.

Én a naphoz hasonlítom a magyar királyt.

Ez a nap már lemenőben van. És mikor látom, hogy 75 évnek elpusztult életereje után nincs már hatalma a világtrend összes erőinek megakadályozni a láthatár felé közeledő napnak csendes lenyugvását; — és mikor látom, hogy mi magyarok a hűségnek ragaszkodó érzelével aggódva és félve figyeljük a végnek kezdetét; akkor ez új évnek küszöbén nem lehet e nemzetre közömbös az, vajjon ez a királyi nap, sőtét felhőkbe burkoltan vész-e el szemünk előtt? — avagy pedig megadja-e a sors ennek a sok keserűségtől elborult nemzetnek, hogy ragyogva lássuk a lenyugvó napnak utolsó sugarait, a melyek lelkünkben vigaszt, szívünkben derüt hagynak vissza?!

A magyar közmondás így szól: Nyugtával dicsérd a napot.

Vajjon lesz-e a lenyugvára hajló királyi napnak sugaraiban és fényében még elég erő, amely keresztülförjön és átragyogjon az eléje tolakodott gonosz és sötét fellegek tömegén?

Vajjon el fog-e menni az az idő, mikor e királyi napnak letűnő utolsó sugarai a mi szerencsétlen nemzetünk lelkében biztató derüt s egy boldogabb jövőnek hitét fogják hátrahagyni?

Hiszen ez nem lehet kizárva. A láthatár pereméig erő néhány arasznyi tér és idő még elégséges arra, hogy kiderüljön hazánk ege, hogy áldva áldjuk majd a lenyugvó napot!

Legyen boldog újéve, nyugalmas jövője a magyar királynak, éppen

olyan, amilyet ő kíván a magyar nemzetnek.

Mi pedig olyan boldog újévet, olyan nyugalmas jövőt kívánunk Neki, amilyet saját édes magyar nemzetünknek, szeretett hazánknak!

Rendeleti uton.

Nem, cseppet sem lepelt meg az a bejelentés, a melyet ma este a kormány felhivatalosa újján az ország szeme elé tett. Vagy ki nem volt elkészülve arra, hogy a Fejérváry-kabinet bátorságának akkora a hőfoka, hogy még a kereskedelmi szerződéseket is kész életbe léptetni a parlament híre-tudta nélkül, szimpla rendelettel? Talán tíz napja sincs, hogy Kmetty Károly az Egyetértésben jelezte a törvényeinkre leselkedő újabb veszedelmet és mintegy óvást emelve sorra fölállította azokat a fölalomfákat, a melyekkel jogunkat körülütleltük.

A kormány — most már tudjuk — ki fogja szagatni ezeket a fákat és be fog törni a tilos területbe. Lämpaláz nem lepi meg majd ennél a lépésnél — hiszen nem kísérletet fog. Mégis döbbenéssel nézünk a készülő törvénysértés elé. Hogyan, hát valóban erejüket vesztették volna törvényeink? Nem marad egy sem szűzen; megszenteltelenítik valamennyit? E pillanatban vigasztal nem szolgálhat az, hogy majd elkövetkezik az az idő, a mikor a vétkesek sujtatni fognak. Most csak azt látjuk, hogy ismét egy organikus törvényünket készülnek kettétörni.

Jól tudjuk, hogy az 1899: XXX. törvényekkel — pedig mennyi biztató reményt fűztünk garanzciális erejéhez! — már alaposan megtépták. Gróf Tisza István a benne foglalt parancs ellenére tárgyalásokba bocsátkozott a szerződési akaró külföldi államokkal. Rendeleti uton életbe léptette az olasz provizóriumot, de nyitotta a tétet — ha ugyan lehet ilyen esetben ezt a szót használni — azzal, hogy a kereskedelmi szerződést a képviselőház elé terjesztette, abban a reményben, hogy a parlament elfogja azt fogadni. A többsége meg volt, reményét tehát alaptalannak nevezni nem lehetett.

Hanem mivel mentheti magát a Fejérváry-kormány? Ennek a kormányának többsége nincsen; az országgyűlés szavát pedig erőszakos módon elfojtotta. Ilyen körülmények között igazán merészség a koalícióra áthárítani akarni a felelősséget és azt mondani, hogy a kormány tulajdonképpen az ország érdekében cselekszik, amikor az egyezményeket rendeleti uton lépteti életbe. Hát miért naplaltatta el minduntalan a képviselőházat? Miért nem terjesztette előbe javaslatát? Hiszen az országgyűlés szívesen tárgyalta volna azokat! A kormány azonban, vagy csak menekülhessen az ellenőrzés alól, bezáratta a parlamentet, engedte a drága időt mulni és most az utolsó pillanatban előáll rendeletével, amelyet hazafiasnak és önzetlennek bátorodik nevezni. Czinizmus, vagy együgyűség-e ez? Vagy éppenséggel mind a kettő? ... Kár az ilyen kérdés! Ha már törvénysértést követett el a kormány, legyen férfias bátorsága be is vallani azt; az olyan inszinnuáció, mint a miyennel mostani tetteért is az ellenzéki többségre próbálja áthárítani a felelősséget, még hozzája sem méltó.

Azt halljuk, hogy a kormány csak ideiglenesen óhajja életbe léptetni a szerződéseket — a végleges ratifikációt az országgyűlésre bízva. Bizonyításra nem szoruló szemfényvesztés ez is: annyira világos a kormány czélzata: fait accompli elé állítani a parlamentet.

Mi azonban még mindig reméljük, hogy idáig nem jutnak. A kabinet törvényiszletében ugyan nem bizunk többé, de bizunk a német kormány parlamentáris érületében. A német kormány szóba fog állani a Fejérváry-kormányval? Az a kormány cselekedné meg azt, a mely Tisza szignáját is csak akkor akceptálta, a mikor az akkori magyar miniszterelnök gróf Posadowszki szeméi előtt bizonyította, hogy a háta mögött többség áll és e többség megnyilatkozását csak az obstrukció akadályozza meg?! Nem tudjuk ezt elhinni.

Hol van Fejérváry többsége? Micsoda biztosítékot tud ez a kormány nyújtani, hogy rendeletet aláírja majd az ország? Egyáltalában micsoda alapja

Az Egyetértés tárczája.

Kossuth Lajos és Metternich herceg.

— Az Egyetértés eredeti tárczája. — Írta: dr. ABRÁNYI KORNÉL.

Hogy azt az erkölcsi nagyságot s a hazafiságnak és a férfui jellemnek azt a puritán fenségét, mely Kossuth Lajost éppen a Metternich herceggel folytatott tárgyalások tükrében állítja szemünk elé, — a maga teljes értékében esodálhassuk, foglaloznunk kell azokkal a körülményekkel, melyek a közpályán miközött fordúra nézve mindig a leginkább és legnagyobb kiértekek és megpróbáltatások kufjei: foglalkoznunk kell mindenképp Kossuth Lajosnak anyagi helyzetével, ugy a harminczas, mint a negyvenes évek alatt.

Hogy Kossuth Lajos szegény köznemes volt s hogy nemcsak magát, hanem apját, anyját, testvéreit is abból kellett fenntartania, amit munkával keresett: köztudomású. De hogy szegénysége következtében a politikai üldözöttesek hányászor kergették kétségbejött kényserhelyzetekbe s hogy e kényserhelyzetekben is miként őrizte meg lelkének függetlenségét s jellemének szépléttségét, — mindez a mai nemzedék előtt már meglehetősen elhomályosodott.

Midőn 1832-ben, a pozsonyi országgyűlésen, fölmerült egy könyomatós országgyűlési tudósítónak szüksége, az eszme a költségek kérdé-én akadt meg. Kossuth Lajos, dacára szegénységének, azzal mentette meg az eszmét, hogy ingyen vállalkozott e tudósítók szerkesztésére s kiadására, csak arra kért engedélyt, hogy vállalatára előfizetést hirdethessen. Így jötték létre előbb az országgyűlési — s utóbb az országgyűlés szünetelésé alatt a Törvényhatósági Tudósítások; ezek miatt került Kossuth Lajos öszejutásába a nádorral és a helytartó tanácsosa. — 1837 május havában elfogták, s egyévi vizsgálati fogság után negy évi börtönrre ítélték. Fogságából 1840 május

1-én szabadult, s ugyanannak az évnek június 9-ikén szözlalt fel Pest megye közgyűlésén, s beszédében e szavakat mondta: „Fogadják a Tettes R. R. és fogadják mind azokat, akiket illet, legfőbbök közzünetemet, fogadják azon meggyőződéssel, hogy a mit családomért tettenek, nem leszen elvonva nemzeti közszükségétől, mikélt legkisebbet is elvonni sem élvezimel, sem jelküismeretemmel nem férne meg.”

Kossuth Lajosnak e szavaira világot vetnek Deák Ferencnek, 1840 június 27-én Kehidán kelt és báró Wesselényi Miklóshoz intézett sora. E sorokban ezeket írja Deák: „Kossuthot a napokban vettem levelet: őtet sem törte meg a szenvedés, s erőjében, elméjében a régi maradt. Irja, mit felelt nemes ajánlatodra, s engem e felelet nem lepett meg, mert ősmertem lelkületét. Azon penzokról is ír, miket családja főlsegelésére gyűjtöttünk. Ezeket forró közzünettel vissza akarja adni, vagy valami közczélra fordítani. — Ez valóban igen nemes, s talán az ő helyzetében mi is így tennék, — de föltem mégis legalább egy ideig magát és családját a szükségétől.”

Kossuth Lajos tehát, mihelyt fogságából kiszabadult és ura dolgozhatott, nem fogadta el Wesselényinek azt az ajánlatát, mely neki és családjának gondtalan életet akart biztosítani, hanem még azokat az öszzegeket is visszafizette, melyeket fogsága alatt barátai és tisztelői gyűjtöttek a fogoly családjának fenntartására. Büszke lelke nem ismert anyagi köteleket, bármily nemes tartalmuk voltak is azok. Még a baráti segélyezéseket is bilneseknek tekintete s csak halás tudott lenni ezekért, de adós maradt nem.

Kossuth Lajos anyagi helyzete még abban az évben tényleg meg is javult, mert a „Pesti Hirlap” szerkesztői állásával kínálott meg, mit Kossuth el is fogadott. De hogy ez a látzólag fényes anyagi helyzet mily ingatag alappon nyugodott, kitünik azokból a följegyzésekből, melyeket idős Szögyényi László hagyott ránk emlékirataiban. Idős Szögyényi László 1840-ben tanácsos és referendarius volt az udvari kancellá-

riánál s a Pesti Hirlap alapításáról a következőket írja:

„Szakmám egyik tárgyát akönyvvizsgálati ügy és a hirlapok engedélyezése képezte. Ily lényeges részem volt a híres Pesti Hirlap keletkezésében is, mely a magyar közállapotok fordulatának egyik leghatásosb tényezője lett. A kancellár ugyanis megke-reseit, hogy ez ügyet igyekezsem a kancellárián dölöre vinni, mert ha a kancellária az engedélyezést megtagadja, az ügyet ő felsége elé kellett volna terjeszteni, ahol az gróf Cziráky miniszter és Somssich államtanácsos indítványára okvetlenül kedvezőtlen elintézés nyer, pedig a kancellár (Metternich) a hirlap engedélyezését nagyhatalu politikai számításnak tartotta, s ezt minden áron sürgette.”

„Wirkner Lajos ugyanis azon volt, hogy Landerer Lajos pesti könyvnyomdászunk teljesítendő volna az a kérelme, mely szerint egy már meglévő és jelenleg senkítől nem honorált hirlapi privilégiumt re ruháztassék. Ez esetben tudniillik sikerülne Kossuth Lajost, Luka Sándor közbejárásával szerkesztőtől megnyerni, minek azon előnye volna, hogy Kossuth dolgozati cenzura alá kerülőn, tollának vesélyes irányától nem kellene tartani. (Enek a számításnak magyarázata az volt, hogy Kossuth Lajosnak Országgyűlési és Törvényhatósági tudósítási — bár előfizetéseket utján adtak ki — nem voltak nyomtatványok, hanem könyomatós szakszervezetek, melyek mint kéziratok, vagy mint magánlevelek küldettek széjfel. Ezzel játszta ki Kossuth a cenzurát éveken át, míg végre kiadták elene az elfogatási parancsot. S ehhez képest tnt fel jó számításnak, hogy a Kossuth iránti a Pesti Hirlapnál a cenzura ellenőrzése alul nem lesznek kivonhatók.) Landerer a titkos rondségnek tagja lévén, ennek tudatával tette meg ebből lépéseit. Lényeges volt tehát, hogy a kancellária a dolog elé ne gördítsen akadályt. Előadói javaslatom következtében a kancellária azon az alapon, hogy nem új privilégium megadásáról, de csak egy már létezőnek átruházásáról van szó, Landerer-

nek a privilégiumot megadta és ő aztán lapja szerkesztőjéül Kossuthot nyerte meg.”

Igy keletkezett a Pesti Hirlap s Kossuth Lajosra, midőn annak szerkesztésére hivattott meg, már a bécsi politika részéről ki volt vetve a háló. S e háló kivételében már akkor is szerepelt Metternich herceg s bizalmas Wirkner Lajos, kinek később a Kossuth Lajos és a Metternich közt lefolyt tárgyalások idején is főszerep jutott.

Hogy miért nem tudott a cenzura boldogulni Kossuth Lajossal, mint a Pesti Hirlap szerkesztőjével szemben éveken át, azt idős Szögyényi László emlékirataiból tudjuk meg a leghitelesebb alakban. Idős Szögyényi László azt írja erről:

„Hogy a kormány számítása teves volt, kitűnt abból, hogy csakhamar a Pesti Hirlap életbe lépte után báró Mednyanszky Antal, a helytartótanács könyvbírálati hivataának elnöke azt jelentette a kancelláriának, hogy Kossuth ezikeit mérsekelni és módosítani nem lehet. Azokat a ezikeket vesélyes tartalmuk miatt egyszerűen törölni kellene, mely esetben a lap illető száma meg nem jelenhetvén, a közönség mindannyiszor felingereltetnék, annál inkább, mert Kossuth azt szokta tenni, hogy a pestmegyei gyűléseken az elittott ezikeket felolvassa, és serelemt ily módon nyitlan el is panaszoja.”

Miután tehát nem bírtak Kossuthal, kinek befolyása és népszerűsége a Hirlap révén nőtton nőt, — elhatározták az elmozdítást. S ezt Landerer a legnagyobb ezimuzmussal és perfidiával hajtotta végre. Kossuth Lajos 1844 június 30-ikán bucsuzott el a Pesti Hirlap közönségétől, — s a váratlan csapás következtében helyzete valóban megrendítő volt. Mert a tollat nemcsak mint fegyvert ütöttek ki a kezéből, hanem mint kenyérkereső származott is. Terhei és gondjai pedig nagyobbak voltak, mint fogsága előtt; mert most már nemcsak anyjáról és testvéreiről kellett gondoskodnia, hanem a saját családjáról, nejeiről és két élő gyermekéről is. De azok, akik már a Pesti Hirlap alapítá-

sakor kivették Kossuthra a hálót, a „nyomor és szenvedés” diplomatái, éppen erre spekuláltak. S várták hogy az aranyos dongó mikor fog a kivett hálóbá belerépleni, s abban fennakadni.

Kossuth Lajosnak akkori lelki állapotát élénken tükrözi az a keserűség is, melylyel még legjobb barátjának, édes komájának, (mert Ferencz fiának Deák volt a keresztapja) Deák Ferencnek is szemrehányásokat tett, hogy a Dessewffy Auréllal és Széchenyivel folytatott harezabban nem támogatta s hogy barátiságot tart Szalay Lászlóval, Eötvössel is, akik — mint utóai a Pesti Hirlap szerkesztésében — a legmervebb centralizmusot predikálják, teljesen elintéztben az ő municipális irányzatával. De Kossuthnak ezt a keseri hangulatát Deák Ferencz egy hszszor leveleiben könnyen oszlata el; s e levél azért is fontos adalék, mert abból olyasmi szivárog ki, mintha Kossuth Lajos bizonyos feltételek mellett megmaradhatott volna a Pesti Hirlap szerkesztői állásában. Csak erre vonatkozhatnak Deáknak e sora: „Gondolkoztam én arról komolyan s melyen érezve a vesztéséget, melyet lépésed által szenvedünk, gyakran hajlandó valék kárhozatni ezen lelépést, de megkerdeztem magamat, mit volnék teendő helyzettedben ily előzmények után, és minden kételkedés nélkül csak ezt feleltem önmagamnak, hogy másképp én sem cselekedtem volna”. De hogy mik voltak, vagy mik lehettek ezek a feltételek? erről nem nyertünk felvilágosítást.

Ugyanebben a levelében érinti Deák Ferencz a Kossuth és a Metternich hercegről közt lefolyt érintkezéseket is, melyekről maga Kossuth Lajos tudósította Deákot. Késztelen, hogy Kossuth mindent elmondott Deáknak és pedig nemcsak az érintkezések konkrét részleteit, hanem az impressziókat és a megfigyeléseket is, melyeket Kossuth Lajos a Metternich hercegről titkos interjúira vonatkozólag nyert és konstruált magának. Azt írja Kossuthnak Deák Ferencz: „Szívesen, igen köszönnöm közléseidet azokról, miket herceg Metternich-el be-

Jó egészséget az új esztendőben!

Indaszesz használatával. Kérlek ismételtén három üveg „Indaszesz” 1905. április hó 5-án. Balázsovich Sándor „Korona” gyógyszer-tára Sepsiszentgyörgy 9. (Erdély).

Eladó. sorjegy tulajdonos. SORSJEGYEIÉRT. FLEISSIG bankház Budapest, Erzsébet-körút 2.

KÁLYHAT és KEMENCZÉT. HEIM H. BUDAPEST, Thonet-udvar. MEIDINGER-OFEN H. HEIM.

Rum és likőr. WATTERICH A. Budapest VII. B. Dohány utca 5. Bogdán József kocsigyára Budapest, IX. Páva-utca 10-12.

Legújabb kiűntetés 1905. Világnirűek. Simon Károly. DR. ZIFFER gleichenbergi fűrdőorvos antiseptikus Tüdő-só.

ELSŐRANGÚ szerszámgépeket. Fegyver- és Gépgyár Részvény-Társaság BUDAPESTEN.

VALÓ. Polgár Sándornál Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 50.

GUTTMANN-féle eredeti SZOBAKLOZET. Budapest, IV. Városház-utca 2. az elott Gránátos-u. a Kossuth Lajos utca sarkán.

PÉNZ-kölcsön. HOFFMANN JAKAB régi elismert bankbizom. iroda. BUDAPEST, Teréz-körút 1. a.

Budapestnek a legnagyobb szenzációja! Takács Ferencz. Budapest, Baross-ter 4. (Kerepesi-ut sarkán).

ELSŐ ALFÖLDI COGNACGYÁR R.T. SZESZFINOMITÓGYÁR KECSKEMÉTEN. Gyógy-cognac, Alföldi-cognac, Jéglikőr, 48-as likőr.

Kocsi-gyártás. Budapesti kovács- és kocsigyártó-parteztület védnöksége alatt álló Kocsi Árucarnok-Szövetkezet.

Biztos gyógyulást keresőknek nemi betegségben szenvednek. Dr. Garai Antal.

Férfiaknak. Consum-szipka. Consum-gyufa.

Dr. FABINYI. szpecialista nemi bajokban, emerlit, kórházi orvos, gyorsan és alapsan gyógyít bármely régi és új nemi titkos betegséget.

Szab. sérvkötők biztos sikerrel. Ovszerkek, eredeti francia gyártmány. Baumgartner-Társaság.

1900. Párisi Világkiállítás Grand Prix. KWIZDA FERENCZ JÁNOS. KWIZDA féle restitívum-föld.

Értesítés! Van szerencsénk a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy az Agobián urunk által Perzsiában 8 hónapon át összegyűjtött kiváló jó minőségű, remek rajzu és teljesen hibátlan PERZSA SZŐNYEGEKEKET, melyeket nagybani eladásra szántunk, tekintettel arra, hogy a közel jövőben a keleti szőnyegeknek 50%-os vámemelése van tervbe véve, indítva éreztük magunkat összes árúinkat elvámolni, raktárunkba telhalmozni és a n. é. közönségnek eredeti nagybani olcsó szabott árakban bocsájtjuk rendelkezésre. Kiváló tisztelettel. U. i. Miután Agobián urunk e hó végével ismét keleti bevásárlási útjára indul, megbízásokat december végéig előjegyzésbe veszünk, ugyszintén kivételre szánt árak közvetítését elfogadjuk. Utirány: Budapest, Batum, Kotsai, Tiflis, Agisdafa, Karabag, Susi, Ertrau, Nachsaran, Derbent, Kuba, Shirvan, Sheki, Gendje, Baku, Djulfa, Tebriz, Erdebil, Talia, Grasnaboskij, Bochara, Kakiy, Meru, Taskend, Sumarkand, Kassar, Turkesztán, Mongolország, Himalaja vidék (Elő-India), Kasmir, Lahorc, Raipandji, Amritsar, Delhi, Agra, Djeipur, Ahmed-Abad, Murad-Abad, Heider-Abad, Bonok, Karachi, Bender-Abas, Bahrin, Lázga, Basra, Bagdad, Shiraz (Perzsiá), Ispahan, Kum, Fex, Teheran, Kasztrin, Hanedan, Rami, Trapezunt, Kistenidje, Budapest. AGOBIÁN és ADORJÁN keleti szőnyeg-nagykereskedők Budapest, IV. Váci-utca 36. (Klotild-palota.) Telefon sz. 79-13. Üzletünk e hóban nyitva van: reggel 1/2 8-tól esti 9 óráig.

Fejérváry, a bátor léghajós.

— Sic itur ad astra. —

Nagy éjjennel — Isten óvja!
Röppen föl a léghajója.

Szól az ének üres hasból
S ő bucsut int a magasból.

Az Egyetértés tárczája.

Az önzellen ember.

— Az Egyetértés eredeti tárczája. —
Írta: Zöldi Márton.

Valami komor egykedvűség dominálta — legalább külső látszatra — Hikke Lajos folyamszabályozási főmérnök egyniségét. Szükszavú volt a barátságatlanságig. Nezet, vélemény, ítélet csak akkor nyilvánított, ha arra mulhatatlan szükség mutatkozott. Épp oly kevéssé hallották kieszinyelni, mint dicsérni valakit.

Egyébként tudták, hogy nagyműveltségű ember, hogy Angliában hallgatta a műegyetemet s hogy apja, a boldogult megyei főmérnök tisztességes vagyon hagyott egyetlen fiára.

Egyebet is tudták. Mikor Hikke Lajos elfoglalta új állását, egy régi ösmerős úri házában bérelt lakást. Az ő háza a megye székhelyén volt. A házigazdája a városi közigyám volt Noszolányi Tivadár, kinek ugyszólván egyszerre négy eladó leánya került a háli terembe.

Két év alatt e négy közül három férjhez is ment. Csak a második, Kornélia maradt otthon. Sokan azt mondták, hogy az otthon maradt leány a legszebb, a legokosabb valamennyi közül. Az ilyen előismerést nem szokás megtagadni az otthon maradt leánytól, különösen ha már néhány évvel túl van a huszadikon.

Kornélia huszonkét éves volt, s egy ideig alig gondolt egyebre, minthogy beteges, özvegy apját ápolja.

Az utolsó esztendőben Hikke főmérnök nemcsak lakott Noszolányiékénél, de ott is koszlott. Ebből aztán siettek következtetések vonni. Készségtelenség tartotta mindenki, hogy a főmérnök elveszi Kornéliát.

Hikke maga nem ezafolt rá a hírekre, de nem is erősítette meg. A hallgatás ilyenkor nagyon kifejező, különösen olyan ember részéről, mint a főmérnök, ki nem közlekeny természeti.

Hogy az apa, a közigyám, óhajította volna

ezt a frigyet, abból az öregur nem csinált titkot. A dolog pedig úgy állott, hogy a főmérnök az ő sajátos módja szerint csakugyan szerette Kornéliát, s azt nyíltan meg is mondta a szép, barna leánynak, ki passzív természetű volt, s mint ilyen hajlott az ábrándozásra.

Még azon a héten, mikor a főmérnök szerelmet vallott néhány rövid egyszerű mondatban, el is költözött Noszolányiékhoz. A szállóba ment lakni, de ebédre tovább is Noszolányiékhoz járt.

Ezt a magyaviseletet nem tudták megérteni. Az elköltözés szakitást mutat, de arra ráczafol az ott ebédeles.

A főmérnök és Kornélia között a valóságos delutánján a következő párbeszéd történt.

— Tehát, kedves — Kornélia, az ön szíve nem szabad?

— Nem. Ha szabad lenne, csak egy embernek tudnám kitárni szívemet, s az az ember ön, mérnök ur.

— Köszönöm, kisasszony, érzem, hogy ön őszintén beszél. Higye meg, hogy ebben a pillanatban nincs más vágyam, minthogy ön boldog legyen.

— Hiszen.

— S ez a vágyam, legalább úgy érzem, egészen önzellen. Hisz?

— Hiszen.

— Köszönöm.

Melegen megszorította Kornélia kezét, s látta, hogy annak nagy, dióbarna szemébe könny lopódzott.

Kornélia aztán elmondta, hogy már három éve szerelmes. Ideálja, ki jóformán egy idős vele, a fővárosban törvényszéki aljegyző. Valószínű, hogy még néhány év elteltik, míg albírónak nevezik ki. Addig szó sem lehet a házasságról.

— De én várni fogok, mondotta Kornélia őszinte tekintettel, megígertem, s megtartom ígéretemet.

— Jól teszi, bölintott fejével a főmérnök, kinek nyugodt arcán a legcesekélyebb izgalom sem mutatkozott.

Csak félévvel később tudta meg, hogy Kornélia jóvendőbelije Máttyásy Elei, egy

szegény özvegyasszony fia, kit ő csak látásból ösmert.

Ebben az időtáiban történt, hogy Hikke főmérnök, miután egy nagy esztornázási vállalatba fogott, otthagya hivatalát. A vállalat az ő szakzerű vezetése mellett óriási hasznot ígért. A városban sokan irgyen sőhajították, hogy a főmérnök máris milliomos.

Nem véteked nagyot, bár a főmérnök külső körülményei, életmódja semmi utbagazítást sem adott. Szakasztottan az maradt, a ki volt: szükségű, egykedű.

Az emberek, noha pozitív alap nem volt reá, hajlandók voltak Hikke Lajost sőtét, önző leleknek tartani. Olyan embernek, ki csak magának el, kit hidegen hagy masnak öröme és szenvedése.

Ez a hit, noha abszurdumnak látszott, könnyen szerzett hívköket, prozelitákat. Legjobban az bosszantotta az embereket, hogy ez a főmérnök, azaz a gazdag vállalkozó még a hitelgessel szemben is közömbös.

— Nem kell ennek semmi, mondták.

Nagyon szerettek volna valami kis skandalumot kisütni reá, de erre a legcesekélyebb aprópé se kínálkozott. A főmérnök korrek volt a kétségbejétség. Még az özvegyekben is csak azokat pártolta, a kik vének és nyomorultak voltak.

De másfél év múlva mégis akadt alkalom, hogy szóba hozták Máttyásy Eleket ugyanis kinevezték albírónak a megye székhelyére. Félévvel reá el is vette feleségű Kornéliát, s az emberek nem győztek csodálkozni, hogy a főmérnök az a mogorva, magának élő ember a lakodalmon mint vőfény jelent meg.

Néhány héttel reá több csodálkozni való is akadt. A főmérnök ugyanis átengedte a megye székhelyén lévő szép, tágas házat a fiatal házaspárnak, s maga a fiatal ferj dícselkedve beszélte el, hogy jóformán ingyen kápják a fenyés lakást, csak az adót kell megfizetniök.

Nohát ezen már akadt rágni való. Mi ezjeja lehet ennek a nagylelkűségnek? Az emberek, köztapasztalás szerint, nem adják ingyen a házakat bérbe. Még rokonnak is ritkán: s s E mögött valami rejlik... Hogy

mi, azt nem volt nehéz kisütni... Mindenkinék észébe jutott, hogy egyidőben a főmérnök csaknem vőfényé volt Kornéliának, elvenni nem akarta, hanem azért nem is szakított vele véglegesen.

Ezt a magyarázatot, miután aljas és utálatos volt, en bloc elfogadták, s várták, remélték a botrányos fejleményeket.

De azok elmaradtak. A főmérnök, kit nagyon elfoglalt vállalat, feleje sem nézett az új házaspárnak, mely a házában boldogan töltötte a mezes-heteket. Faddalom, a boldogság alig két évig tartott, mert az albíró betegeskedni kezdett. Az orvosok borús prognoszt állítottak fel. A tüdővész jelei felreismehetetlenül mutatkoztak, s a megye főorvosa kereken kijelentette, hogy megmentésére csak egy mód van.

— Mi az? kérdezte az aggódó asszony.

— Ha legalább felévre Egyiptomba megy.

A betegség már előbb minden pénzkészletet felemészített, az egyiptomi utazás pedig legalább kétezer forintba kerülne. Honnan vegye ezt a pénzt?

A szegény asszony egy álló hétig nyugtalanul kereste a módot, hogy pénzt szerezzen. Hasztalanul. Végre elhatározta magát, hogy felkeresi Hikke Lajost és attól kér. Kapott is. Hikke Lajos a szokott egykedű arckifejezéssel adott levelet a megye székhelyén lévő takarékpénztárhoz, hogy fizessenek ki számlájára kétezer forintot.

— Nohát ez pokoli — mondták az emberek, — elküldi a szegény beteg ferjét a saját költöge, hogy míg az távol van... addig ő...

De ez a nyomorult rágalom nem ért rá elterjedni. Megtudták ugyanis, hogy az asszony férjével együtt utazik el. Hat ez mi? Nem tudtak eligazodni ráta.

Négy hónap múlva aztán híre jött, hogy a beteg albíró Árkóban meghalt és ott el is temették. A fiatal özvegy szomoruan, sőtét gyászban jött haza. Szánalom volt ránézni, úgy megviselte a sok izgalom, szenvedés és fájdalom. Még azon a héten haza költözött beteg, tehetetlen apjához. Az emberek csak ritkán találkoztak vele az utcán s megilletődvé néztek Nióbe arcát. Aztán kifejezést adtak oleső részvétüknek:

— Szegény asszony, ezt ugyan meglátogatta az Isten! De Hikke Lajos még nem látogatta meg... Igen, ha annak az embernek lelke volna, hát most venné el feleségű... most... miután előbb ugys hírbé hozta. De az nem az az ember...

Ahhoz szív kell. Szív! Ahhoz nem elég, hogy valaki milliomos legyen.

(Az embereknek olyan jó szívük van a más zsebében.)

Hikke Lajos csakugyan nem tett látogatást a fiatal özvegynek. Nem is tehetett. Másfél esztendőig a vállalat érdekében a szlavonai erdőben lakott.

E közben nem tudni miképp, de kitudódott, hogy Kornélia valamikor kikoszarazta a főmérnököt. Lehet, hogy az öreg közigyám koltlyantotta ki elkéserevésében.

Ezt a hírt erősen kommentálták.

— Persze, persze, most bosszút áll a lelketlen ember. Talán örül, hogy nyomorúságban tudja, de az bizonyos, hogy többet rá se néz... Ösmerjük az atyafit.

Nohát nem jól ösmerték, mert a másik esztendő május havában Hikke Lajos ismét hazajött s egyszerre csak híre jart, hogy elveszi Kornéliát.

Elis vette.

De még ez a tény se tudta a felesővállásokat leszerelni. Hahozás nélkül mondogatták:

— Nohát annak a szegény Kornéliának sem lesz valami gyöngyfele. Az az ember ugyan fogja szekirozni... Meglátjátok...

Es ez a hit erősen, szívósan tartotta magát. Hiába tapasztalták, hogy a főmérnök elhalmozta nejét minden gyöngödséggel, hiába látták az évek teltevel, hogy az új pár házaselete zavartalan, hiába született Kornéliának gyermeke. A kis fiu hiába eseperedett fel s a gazdag, előkelő apa hiába vezette reggelenkint az iskolába... az emberek valami misztikus kegytelenséget sejtettek a mozorvakülső ember tetteiben.

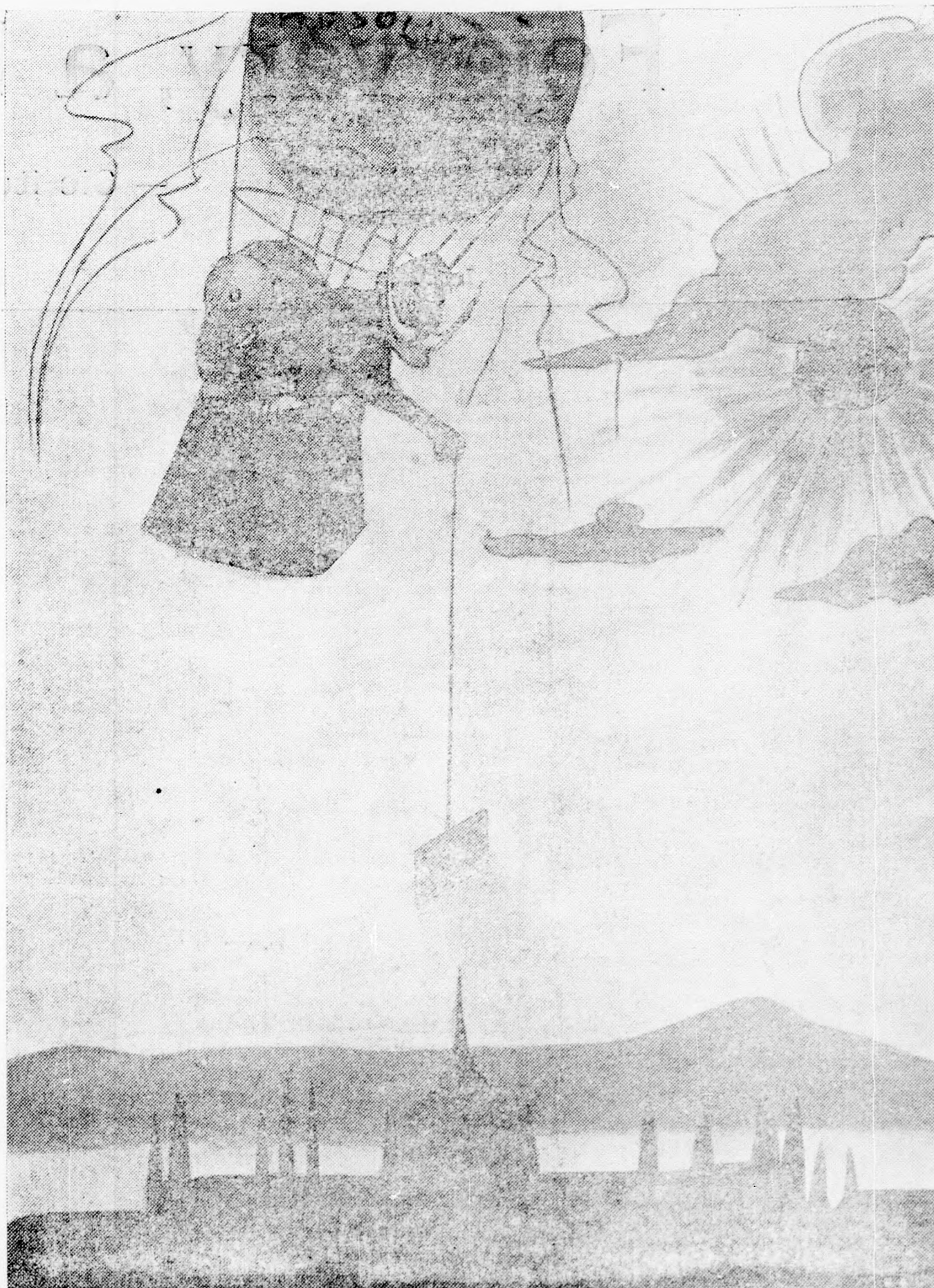
Mert elhiszük a kutyának, hogy hűséges, elhiszük a lónak, hogy megbízható, a birkának, hogy szelid, de hogy az ember önzellen legyen, — az nem fér a fejünkbe.

III.

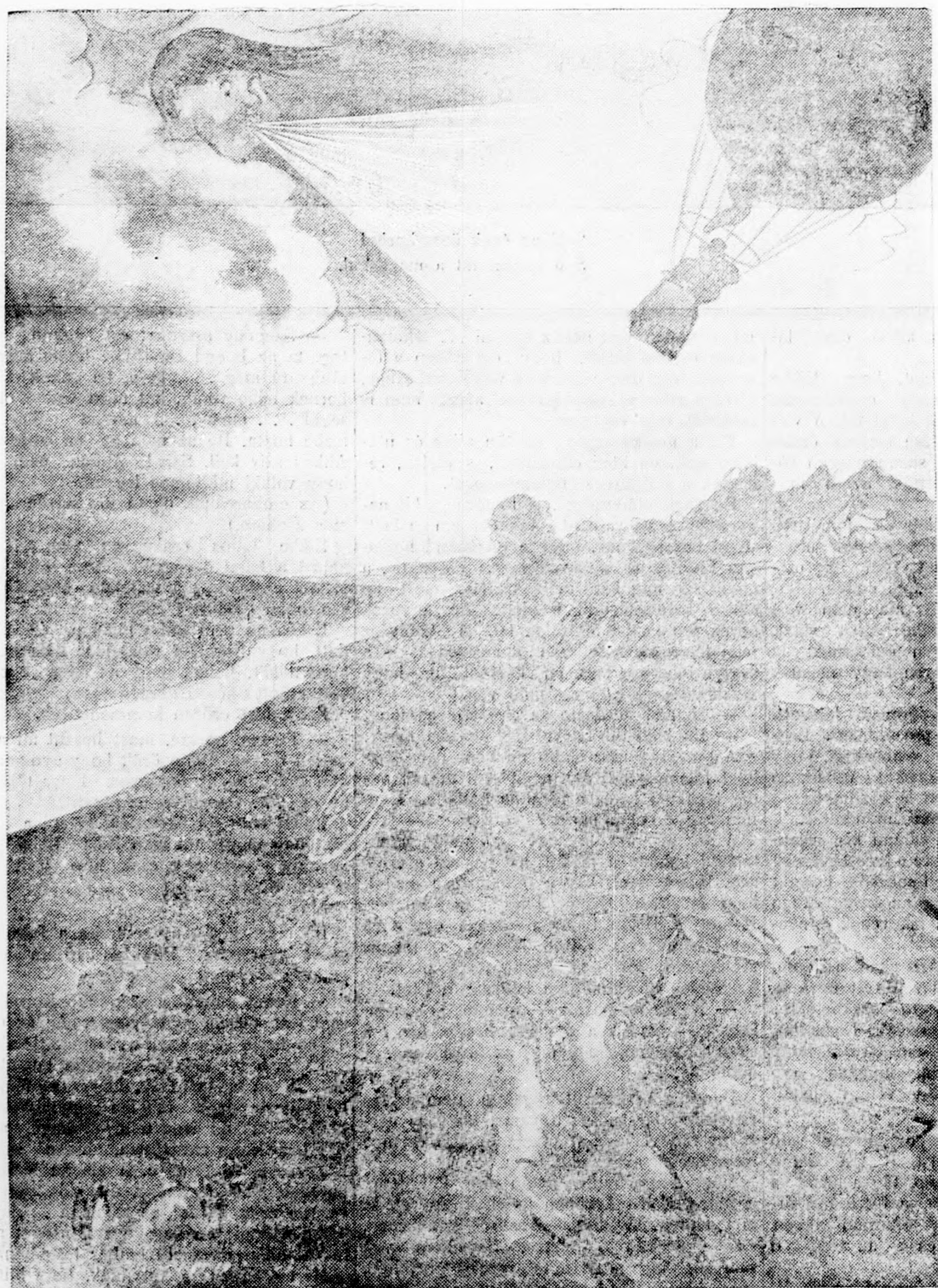
Aztán lejjebb kereskedve
Lányt-rabolni volna kedve →

IV.

S hogy utjára nem vigyáznak,
Levelet küld le a Háznak.

V.

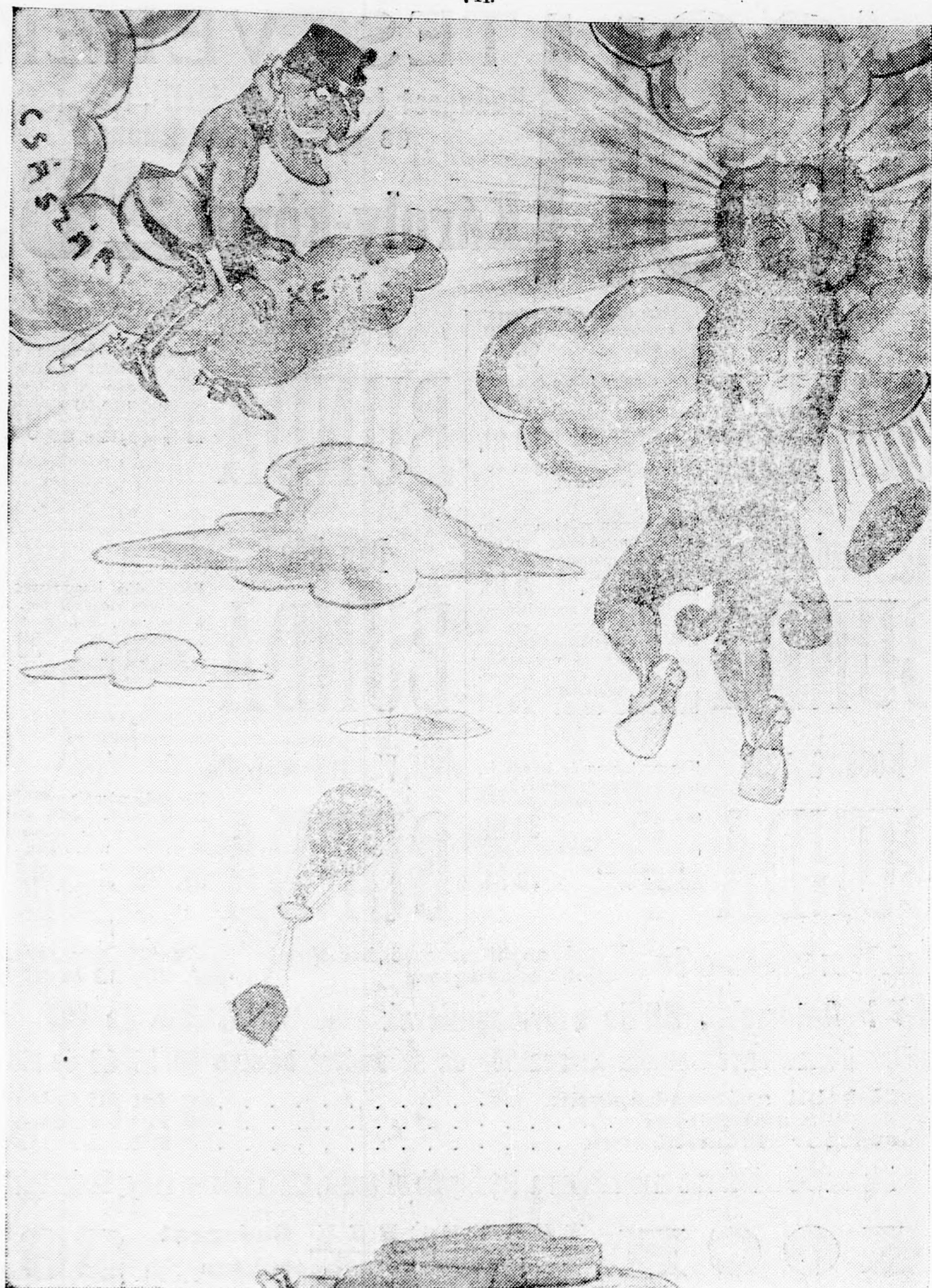
De a tilost bárhogy bujja,
A vihar őt messze fujja,

VI.

Lecsapja és odavágja
Néhány törött, hegyes ágra.

VII.

Míg a hajós, mint a hegyre,
Ráül a eszászúri kegyre.

VIII.

De onnan is és legottan
Bukfencezve vízbe pottyán.

IX.

A bős bikák megkergetik,
Letiporják, majd fölvetik.

X.

Amig végre ázva-fázva
Haza huzzák meggyalázva.

ELSŐ MAGYAR
LÁGYVAS és ACÉLÖNTŐGYÁR
GUGLER és FORRAY
Váci-ut 162. sz.

kovácsolható lágyvasöntvényt

minden czélra, ugy saját, valamint beküldött minták vagy pedig rajzok után, a minőséghez kötött legmagasabb követelményeknek megfelelően. Géprészeket, valamint kereskedelmi öntvényeket közönséges öntöttvasban, főleg formázógépeken előállított tömeggyártmányt.

15 év óta üzemben. Nagyválasztéku mintaraktár.

AUTOMOBILOK,
személy- és teherszállításra, automobil-omnibuszok vendéglősök, szállodások és túristulajdonosok részére.
BENZINMOTOROK

Automobilok és cséplőkészletek.

Gőzgépek, malomberendezések mű- és vasműre.

Budapesti malomépítéssel és gépgyár

PODVINECZ és HEISLER

BUDAPEST, VI., Váci-ut 141 E. sz.

Árjegyzékkel, költségvetéssel, tevé-
lágosítással ingyen és bérmentve
szívesen szolgál

THE ENGLISH CLOTHING COMPANY

KOCH TESTVÉREK
Budapest legnagyobb férfi-, fiu-, leány-
és gyermekruhaárúháza
Károly-körut 26.

Városi BUNDA
Legjobb fekete castor áthuzat, perzsa-bélés, szaligallér 60, 50, 45, 40 és 35 frt.
Eredeti angol felele és sz nes áthuzat, legjobb elcsészítés, hiber-bélés, vidra gallér, ídősi szaligallér 100, 75, 70, 65, 60 és 50 frt.
A és tartós minőségért kezeskedünk.

Gazdász BUNDA
Trolli vízmentes loden minden színen, az áthuzat erdélyi barányos opposum-bélés, különlé e gallérok 25, 20, 18 és 15 frt.
Eredeti scott és angol homespun-szövet, divatos szabás, kockás mintákban, prima opposum perzsa, vadmacska, hiber-bélésel, vidra, svones- és hiber-gallérral 60, 25 ft 56, 50, 48, 49 35 és 30 frt.

Kocsira való BUNDA
Nagyon hosszú és bő szabás, valódi vízmentes loden áthuzat erdélyi és opposum-bélésel 30, 25, 20, 18, 15, 10, 30, 25, 20, 15 és 10 frt.

Lábszákok. Valódi angol-szövetből, bőrrel egész bőrből béle ve, crakis 35, 30, 25, 20 és 10 frt.

UJ! Automobil- Külön szőrmegallérok 20, 15 és 10 frt.

Vadász bőrmellények valódi szarvasbőr és szőrmével bélelve 30, 25, 20 és 15 frt.

Kivül-belül szőrme keztyűk 6 frt és feljebb
Borsepek k szőrmével 6 frt és feljebb
Szarvasbőr alsómellények 4 frt és feljebb

Városi és utazó-bundákban a moarikiában a legnagyobb választék. Külön sücs-műhely. Szabott árak.

KOCH TESTVÉREK Budapest legnagobb ruhaárúháza Károly-körut 26.

LEGIZLÉSESEBB ÉS STYLSZERŰ TÜKÖR KÉPKERET és ANGOL BUTOROKAT KÉSZIT

SIMONYI MIKSA

MŰKERESKEDŐ
BUDAPEST, IV., KÜTŐ-UTCZA 6.

AZ ÖSSZES KIADÓKNÁL MEGJELENT KÉPEK JUTÁNYOS ARBAN KAPHATÓK S MEGSZEREZHETŐK

ARGENTOR-MŰVEK

RUST és NETZEL
műipari fémáru-gyárak
Budapest, IV., Váci-utca 5.

Argentor-ezüst, a legjobb minőségű china-ezüst, teljesen pótolja a valódi ezüstöt. Argentor-ezian, a legfinomabb ezian és valodi ezüst keveréke teljesen fehér fém a leg-erősebb ezüstözéssel.

Disz- és használati tárgyak a legmodernebb kivitelben. Naponként érkeznek új minták.

Bösendorfer, Steinway, Ehrbar, Ibach

egújabb modellei, a leghíresebb bécsi mesterek által másolva, angol és bécsi mechanikával, a legolcsóbb gyári árakon az általános szolidnak elismert czégnél kaphatók:

REMÉNYI MIHÁLY

a M. Kir. Zeneakadémia szállítója
Budapest, Király-utca 58.

Dus választék egész rövid Mignon szárnyzongorákban, ugyszintén pianinok és harmoniumokban. Zongora-javítások és hangolások csak a legjobb szakértők által eszközöltetnek. — Árjegyzék (minden cikkről külön-külön) ingyen küldetik. Telefon 87-84.

Erőse

Bármilyen az elmúlt 19 a magyar g nagyjelentőse mulva is hiv nemzeti gazd hatóbb próba állangazdasá tégladarabját nak a hatalm lalunk kell rokat, melye vedtünk, h a tudat, hog ma már oly szörnyű év hogy a nem életünk töré kényszerített Es ezt föl mert a ne gazdasági megítélni s ágyuk száma Hét évvel ex-lex vesze nünket, min az ország k a budget né kor 1898 ja tünk ex-lex léleketét v mikor tör r amely maga azt, amit 18 Mintha a a nagy nem ternek híre jó politikát lok jó pénz folni, az 19 meket gazd viseltük el, volna igazo sági élet, h jogokért fo gazdasági s Hol van politikai vi Menyhértné lanak övten esönözni a abban anny az állami kellett volt idő, a miko hért kényte végén éjjel hidon szed a pénzügy arra a par volt, hogy kokat ki le Pedig a politikai v párt hatalm szágban jámber h a k... Mikor 18 először jut vegőhöz, M állami adó alig valam mincz mill maga Bud sága negy adót fizet egy millia szeggel o mondani, pillanat se a mikor a len ne ke Az 184 kotmány

Közgazdaságunk 1905-ben.

Erősek vagyunk.

Irtá: Dr. Bernát Ottó.

Bármilyen hihetetlenül hangzik is, az elmúlt 1905. gazdasági esztendő a magyar gazdasági életben olyan nagy jelentőségű, hogy évtizedek múlva is hivatkozni fogunk rá, mint nemzeti gazdasági erőnk legmegbízhatóbb próbakövére. A politikai és államgazdasági krízis ugyiszólván egy tégladarabját sem mozgatta meg annak a hatalmas épületnek s ha fájlalnunk kell is azokat az óriási károkat, melyeket gazdasági térszenvedtünk, büszkeséggel tölthet el a tudat, hogy a nemzetvagyonosodás ma már olyan fokot ért, hogy ezt a szörnyű évet is kibírtuk anélkül, hogy a nemzeti harcot gazdasági életünk törékenysége abbahagyásra kényszerítette volna.

Esztendő főleg azért fontos tudnunk, mert a nemzetek ellenálló erejét gazdasági erejük után lehet csak megítélni s nem a puskák és az ágyuk száma után.

Hét évvel ezelőtől, mikor az első ex-lex veszedelme fenyegetett bennünket, mindenki attól tartott, hogy az ország két hétig sem fogja kibírni a budget nélkül való állapotot. S mikor 1898 január 1-én először léptünk ex-lexbe, az ország ugyiszólván lélekzetét visszafajtván várta, hogy mikor tör reánk az a nagy vízözön, amely maga alá fogja temetni mindazt, amit 1867 óta felépítettünk.

Mintha a magyar nemzet annak a nagy nemzetgazdának és miniszternek híres mondatát: »csináljátok jó politikát s én akkor majd csinálom jó pénzügyet«, akarna megcáfolni, az 1905. évi politikai küzdelmeket gazdasági megrázkódás nélkül viseltük el, vagy mintha azt akarta volna igazolni a magyar közgazdasági élet, hogy a magyar nemzeti jogokért folytatott árnyedellen harc gazdasági szempontból is jó politika.

Hol van az az idő, mikor normális politikai viszonyok közt is Lónyay Menyhértnek ez gróf Andrássy Gyulának ötven ezer forintot kellett kölcsönözni az államkasszára, mert abban annyi pénz sem volt, a mennyi az állami hivatalok berendezésére kellett volna s hol van az a szomorú idő, a mikor ugyancsak Lónyay Menyhért kénytelen volt az egyik hónap végén éjjeli tizenöt órákor a Lánchídon szedett oblusokat is felvitetni a pénzügyminiszteriumba, mert még arra a pár garatra is sürgős szükség volt, hogy másnap az államhivatalnokokat ki lehessen fizetni.

Pedig akkor, mint tudjuk, normális politikai viszonyok voltak. A Deák-párt hatalma deklarációján állt s az országban óriási szerepe volt azoknak a jámbor hívőknek a kik Deákban és a kiegészítő megismerésükben az új eszméket imádták.

Mikor 1848-ban az állami életünk először jutott önerejéből szabad levegőhöz, Magyarország egész egyenes állami adója a közteherviselés dacára alig valamivel haladta meg a harmincz millió forintot, ma már egy-maga Budapest székesfőváros lakossága negyven millió forintnál több adót fizet s állami budgetünk már egy milliárd koronánál nagyobb összeggel dolgozik. Pedig azt egyetlen pillanat sem volt a nemzet életében, a mikor az idegen kizsákmányolás ellen ne kellett volna küzdenünk.

Az 1849. évi márczius 4-diki alkotmány ránk oktrojálta a közös

vámterület átkát s Lónyay Menyhért büne, hogy mikor a hatvanhetedik ki-egyezés gazdasági része fölött Belcredi-vel alkudozott, azzal kezdte, hogy »közöttünk nincs egy sem, a ki a vámterület közösségét meg akarná hontani.«

Pedig akkor már tudta, hogy éppen az 1849-diki márcziusi alkotmány miatt gyűlt meg Ausztriának a baja a német Bunddal, mert a németek azzal felelték rá, hogy Ausztriának a német szövetségből való kizárása iránt indítottak mozgalmat, azt mondván, hogy Magyarország sem politika, sem gazdasági tekintetben a német királyságok, fejedelemségek és hercegségek közt helyet nem foglalhat. Lónyay tudhatta, hogy ugy a német Zollverein, mint az u. n. »Darmstädter Union« éppen azért alakult meg Ausztria ellen, hogy ellensúlyozza azt a nagy politikai túlsúlyt, a melyet Ausztria a Magyarországra oktrojált közös vámterület folytán a német tartományok fölött is nyert volna.

Kétségtelen, hogy Deáknak voltak érdemei, nagy érdemei s rut hálálanság volna tépdésni azokat a bábókat, a melyeket négy évtized sem tudott elhervasztani. De voltak olyan tévedései és olyan hibái, a melyek fölött már csak azért sem lehet szemet hunyni, mert az ország azokat a selymi a kiegyezés óta. Így főleg az volt nagy hibája, hogy feltétlenül megbízott Lónyay Menyhért gazdasági tudásában s hogy hosszú életének gazdag tapasztalatai sem világosították föl arról, hogy Ausztria látszólagos politikai engedékenysége valójában azzal a szörnyű gazdasági bilincsessel, a melyet cserébe reánk ver a kiegyezés gazdasági része.

Esztendő így van, azt a tíz évről tíz évre megújuló vám- és kereskedelmi szövetség körül folyó harcok bizonyítják. Mert Ausztria ugy kapaszkodott minden időben ebbe a vám-közösségbe, mint a haldokló a szalmaszába.

A függetlenségi és 48-as párt már a hetvenes évek közepén programjának egyik legkiválóbb pontjává avatta az önálló vámterület kivívását s évtizedeken keresztül ez a párt volt az egyetlen, amely az országnak ezt az igazi és legfontosabb, ezt a legvitálisabb érdekét folyton és soha nem lankadó buzgalommal követelte. Ennek dacára 1877-ben is, 1887-ben is létrejött újabb tíz évre Ausztriával a vám- és kereskedelmi szövetség, de már 1897 óta csak a viszonyosság alapján áll fenn, mert azóta már az egész ország meggyőződött arról, hogy a függetlenségi és 48-as pártnak gazdasági programja a leghelyesebb és leghölcsőbb, mint ahogy a nagy többség meggyőződött ma már arról is, hogy politikai tekintetben is ez a leghelyesebb politika.

Rut amítás az, hogy az ország gazdasági fellendülését a közös vámterület idezte elő, s hamis próféták azok, akik ennek bizonyítására vállalkoznak. Ha a magyar nemzet vagyonosodott a kiegyezés óta, ez nem az Ausztriával kötött vám- és kereskedelmi szövetség folytán következett be, hanem bekövetkezett a vám- és kereskedelmi szövetség dacára, s Wekerle Sándor, akit pedig ebben a kérdésben, azt hiszszük, mindenki kénytelen elsőrangú szakembernek elismerni, a Neue Freie Presse karácsonyi számában nagyon határozott szavakkal adta meg azokat az irányelveket, hogyan kellene megszerkeszteniünk kereskedelmi mérlegünket, ha a maga valóságában akarjuk látni, mibe került nekünk Ausztria a kiegyezés óta. És épen Wekerle, aki ebben a cikkemben minden hozzá-

értő számára néhány mondatban megmutatta, hogy a 67-es kiegyezés nem a boldogulásunknak, hanem elszegényedésünknek a forrása.

Esztendő azt kell néznünk, hogy mennyire fejlődöttünk gazdasági tekintetben a közös vámterület dacára, hanem nagyon könnyű kiszámítanunk, mivé lehetünk volna önálló gazdasági berendezkedés mellett.

Ehhez a számításához nem bölcsesség kell, hanem lelkiismeret.

Azok a nagy és azok a hamis jel-szavak, a melyek a közös vámterület mellett azzal érvelnek, hogy a vilámai gazdasági irányzata az egységes és nagy fogyasztási területek felé törekszik s hogy a kis egyedek szükségképpen elszegényednek, sőt tönkremennek a nemzetközi versenyben — nem állhatnak meg a komoly gazdasági tudomány érvei előtt. Mert soha sem szabad elfeledni, hogy a gazdasági uniók, a melyeket most mint külföldi példákat idéznek azok a bölcsen, a kik minden áron szolgálatot akarnak tenni Ausztria gazdasági életének, egészen mást bizonyítanak. A gazdasági uniók határai bármily nagyok is, összesen az adózási és a politikai területtel s a külföldön egyetlen olyan gazdasági unió sincs, a mely két idegen nemzet közt jött volna létre, két olyan nemzet közt, a melynek külön politikai élete s külön adózási alapja volna és épen a külföldi nagy vámuoniók tanulságait véve alapul, monstrumnak kell tartanunk azt a gazdasági viszonyt, amely Ausztria és Magyarország közt vámterületi közösséget tart fenn akkor, mikor adótörvényeink, adózási alapunk és adózási képességünk oly nagyban különböznek az Ausztriától s mikor a termelési viszonyaink és fogyasztási szükségleteink is annyira eltérnek egymástól.

Csakis lajikusokat ejthet meg az a tetszetős frázis, hogy az osztrák-magyar vámterület közössége ideális állapot azért, mert a produktumaink kölcsönösen szabad piacot kapnak s így kiegészítik egymást. Először is nem egészítik ki egymást, másodsor pedig éppen rossz adótörvényeink folytán a vámterület közössége milliókkal károsít meg bennünket évente.

Ép ezért ennek az 1905. évnél legnagyobb gazdasági eredményét abban látom, hogy ma már az ország ugyiszólván egyhangulag követeli az önálló gazdasági berendezkedést s hogy többé a parlamentben kormány meg nem állhat, a melyik a vám- és kereskedelmi szövetséget igyekszik ad infinitum állandóvá tenni, mint az eddigiek.

A második nagy eredménye az, a mit már előbb említettem s amit az alább következő számok is bizonyítanak, hogy gazdasági életünk megrázkódás nélkül kibírta ezt az évet. Nagy pénzügyzeteink mérlegei s a vidéki alapítások olyan örvendentes képét adják gazdasági erőnknek, hogy ma már bizton reménykedhetünk abban, hogy még nagyobb megpróbáltatások is kibíránk, a miktől ugyan mentsem meg minket az isten, amit azonban kedves osztrák szomszédjaink fognak még reánk zudítani.

Az állami beruházások kilencz tízdrésze elmaradt, a magánvállalkozás is milliókkal csökkent ugyan, de azért gazdasági életünk szilárdan áll s ami kár ennek az évnél politikai harcainkból ezt az országot gazdasági téren érte, azt nagyon gyorsan helyre fogjuk hozhatni, mihielyt a politikai viszonyok ismét a rendes kerékvágásba vissza fognak vezéreltetni.

Visszapillantás az 1905. gazdasági évre.

Irtá: Kármán Aladár.

Amitől annyira féltünk, amiről előre annyi szóharccal folyt, amit sokan egyenesen közgazdasági életünk végromlásául jelöltek ki: az 1905. ex-lexes év is elmulott már. A leszámolás nagy napján ismét megjelennének a gondszülte redők a közgazdász homlokán s komoran, mélyszéges hazafini aggodással néz az új esztendő felé, amely semmi biztatást sem mutat, amelyben semmi pozitívum nincs, ami reménységgel tölthetné el arra nézve, hogy közgazdasági életünk végre visszatérhet rendes kerékvágásába. Csak az bizonyos, hogy ex-lexben vagyunk, csak azt tudjuk: hogy nem tudjuk mit hoz a holnap. Midőn az események krónikása végiglapozza az év közgazdasági naplóját s mérlegeli az elért eredményeket s a fölmerült bajokat, nehézségeket, mélyszéges hazafini aggodalommal tolu ajkára a kérdés: vajon nemzeti vagyonunk az elmúlt évben szaporodott-e, fogyott-e, vajon létkérdésünk nyert-e új alapokat a jövőre nézve, avagy eléggé gyenge alapjaink még jobban meggyengültek-e?

Nehez kérdés!

Még nehezebb a felelet! Nem azért, mert abszolút biztonsággal nem ítélni meg a dolgokat: hanem azért, mert hiányzik az a normális alap, amelyre viszonyítva a kritikus megállapíthatná a relatív javulást, vagy hanyatlást. Mióta közgazdasági életünket a nemzet történelmi múltjának etikai alapjával: a nemzet érületével, ideáljával s reménységével ellenkező alapokra fektették, mióta közös háztartásra kényszerítették népünket leggyűlöletesebb ellenségével, azóta a magyar közgazdasági élet meg van hamisítva. Nincs az az emberi elme, aki abszolút biztonsággal megállapíthatná azt, vajon az 1905. év mennyire nem elégtelte ki a magyar nemzet gazdasági igényeit, aki abszolút biztonsággal meg tudná mondani, hogy nemzeti erőforrásaink közül ismét hány gyökeret támasztott meg a segítségünkre és a velünk való együttműködés munkára kötelezett osztrák közgazdaság. Mert ha igaz az, amit 1867-ben Deák Ferencz a kiegyezés gazdasági részének eszméi tartalmul megjelölt, ha igaz az, hogy I. Ferencz József birodalmának egyes országai azért foglaltak közös béklyóba, hogy egymás érdekeit támogatva és kiegészítve annál hathatósabban és eredményesebben léphessenek fel a többi államokkal szemben: akkor ebből természetesen követhet az, hogy a két állam a közös kereten belül egymás érdekeit támogassa s jóakaratu elbírálásban részesítse.

De vajon történt-e ez?!

Nem!

Mert amióta megesezt az ügynevezett kiegyezés, azóta az osztrák közgazdasági tényezők nem a magyar érdekek istápolását, hanem azok elnyomását, kibetöltését tartották szemük előtt. Tehették! Mert Magyarországon mindig találtak emberekre, mindig találtak politikai pártra, mely a hatalomért feláldozta a nemzeti érdekeket. És most, midőn a nemzet történelmi itelele elsöpörte e pártot a hatalomról, midőn nincs többé szabad keze az osztrák hatalmi gazdasági politikának Magyarországon: akkor ime a leg-igatibb s a legveszélyesebb politikai

és szociológiai jelszavakkal dobnak csóvát az amugy is forrongó magyar társadalmi életbe s évszázadok óta vajudó kérdések napirendre tűzésével igyekeznek a figyelmet elvonni a nemzet gazdasági kifejlődése ellen folytatott aknamunkáikról. S míg a fő-romon a katonai kérdésekkel és a választói joggal üzött csalfa játékkal izgatják a kedélyeket, addig a kulisszák mögött megkötik a külkereskedelmi szerződéseket, gazdasági életünk nemzetközi békéjéhez bilincselik a törvényben biztosított szabad önrendelkezési jogunkat: az önálló magyar vámterületet. Mert ha nem is erről beszéltek, senki meg nem döntheti azt a meggyőződést, hogy ez a harc, ez a válság csak azért folyik, hogy megakadályozzák az önálló vámterület felállítását. Szankcionálja a Ház csak akár aktív, akár passzív toleranciával a most megkötendő külkereskedelmi szerződéseket és fogadja el még tizenkét évre a közös vámterületet: majd meglátják, rögtön megoldódnak a válság előtérben álló egyéb kérdései.

Ezért — az önálló vámterületért folytatott harc foglalja le az 1905. év gazdasági küzdelmeit. S mindjárt hozzátehetjük, ez a küzdelem egy táborba csoportosította a nemzet minden illetékes tényezőit.

Az ország agrárkultur festületi, egyint a merkantiliztásk, egyhangu lelkesedéssel csatlakoztak a magyar iparosok régi mozgalmához s csodálatos egyértelműséggel írták zászlóikra oly testületek a magyar vámterületet, amelyek azelőtt — talán nem is olyan régen — a közös vámterület zászlajára esküdtek. 1905-ben óriási módon megszaporodott az önálló vámterület híveinek tábora. S ma már alig akad figyelemre méltó hang, a mely a közös vámterületet védelmezné, sőt az addig bevehetetlen vár a bécsi Durg is meghajolt a diadalmisan felnyomuló zászló előtt, s elhangzottak azok az emlékeztető szavak: »szivesen veszem gazdasági téren a nemzet többségének javasatait.« Sajna, mint annyi más, ugy ez is csalfa jeltéknak bizonyult, s az év utolsó heteiben a külkereskedelmi szerződések terén beállott helyzet, s a kétségtelen tendenciózus terminusra való elnapolása a Háznak, azt az élkeseredett meggyőződést szülte sokakban: hogy az önálló vámterülettel 1906. január 1-én messzebb vagyunk, mint voltunk 1905. elején. Hogy mi lesz e kérdés-sel: meghozza arra a feleletet rövid idő múlva az 1906. év. De egy bizonyos, hogy ez a nemzet többé je nem mondhat az önálló vámterületéről.

E nagy kérdés mellett 1905-ben szinte eltűnik az a másik nagy kérdés, a mely 1904. végén annyira izgatta a kedélyeket, t. i. az ex-lex kérdés. Konstatálhatjuk azt, hogy ma már az ex-lex-állapot rendes állapotá lett s bénító hatását igazán csak a nagy koncepcziókban érezzük, sőt még ott is kisebb mértékben, mint az előre várható volt. Mert hiszen a törvénytelen kormány éppen nem csinál lelküsméretű kérdést a törvényen kívüli állapotból. A kis emberek pedig inkább örülnek neki, mint sajnálják.

Az év bírálatánál egyik fontos szempont az a kérdés, vajon az 1905. év gazdasági tevékenysége milyen mértékben járult hozzá az önálló berendezkedés előkészítéséhez. Sajnosan kell megjegyeznünk, hogy a bizonytalanság értele és téren is bénítólag hatott és az önálló berendezkedés előmunkálatai nem haladtak olyan

mértékben, mint azt a nagy és közeli cél megkívánta volna. Az a számos új alapítás és alapítók-főlelése, mely az év statisztikáját annyira érdekessé teszi, azt a reményt keltették ugyan, hogy azáltal a könnyebb gazdasági fejlődés fog előmozdítani, azonban sajnos, eddig az ez irányban való kialakulásnak kevés nyoma látszott. Egyetlen vizsgálható momentum e tekintetben az, hogy különösen a vidéken számos önálló alakulás történt, minden kormánytámogatás nélkül. Remélhetőleg a jövő évben a nagy bankok ez irányban is elvégzik azt a kötelességet, a mit kiváltságos helyzetük ró rájuk.

Amire annyira számítottunk, a külföldi iparosok fokozottabb betelepítése ez évben nem elégitette ki a hozzá fűzött várakozást. Visszafordította őket az önálló vállalkozás szerepelt közt, melynek alapítókje meghaladja az egy millió koronát.

A fővárosi új pénzintézetek rendelkezésére álló névsora a következő:

Alapítók	Alapítók
Budapesti bank r. t.	250
Budapest-jobbparti takp. r. t.	15
Bank- és pénzváltó r. t.	200
Budapesti I-II. kerületi takp. r. t.	250
Budapesti iparbank r. t.	250
Bogdány S. f. v. sorsjegy-iroda r. t.	200
Budapest-józsefvárosi bank-és takp. r. t.	500
Erzsébetvárosi népbank-és váltó-üzlet r. t.	150
Fakereskedők bankja	1000
Gazdasági keresk. és ipar bank r. t.	100
Gaedicke A. r. t.	200
Ház- és földbirtokosok hitel-bank r. t.	200
Jarárd hitelbank r. t.	600
Központi keresk. és iparbank	1.000
Magyar közg. keresk. és ipari forg. bank r. t.	200
Magyar Mercur bank r. t.	100
Magyar telepitő-és parcellázó bank r. t.	5.000
Mezőgazdasági hitelbank r. t.	200
Országos gazdasági bank r. t.	1.000
Országos tisztviselő bank r. t.	500
Tisztviselő-bank és takp.	500
Unio bank r. t.	100

De talán még ennél is szomorubb az, hogy a Balkánra irányuló kivitelünknek alig látunk valami új alakulást. Minden halad a régi mederben, pedig már a tizenkettedik órája érkezett el annak, hogy végtére a nyugatról egyre jobban kiszoruló feleslegünket a Balkánon és keleten helyezzük el. Nagyobb tevékenység és a gyakorlati szempontok fokozottabb figyelembevétele szükséges e téren is.

A hazai, különösen a nagyobb városi fogyasztó közönséget rendkívül érzékenyen érinti az a hallatlan drágaság, mely főleg a húsmennyekben manapság leginkább Budapestben uralkodik. Nagy és mélyen fekvő okai vannak e jelenségnek és ha gyökeresen orvosolni akarjuk, fel kell fogatnunk közgazdasági életünk majd minden ágát.

Az örökké hangoztatott, az örökké programponnt gyanánt szereplő iparvédelem és iparvédelem kevés javulást mutathat fel 1905-ben. S úgy hagyjuk ezt a kérdést a jövőre, miként mi kaptuk. Némi reménységünk csak egy pár magyar város mozgalmára nyúlik. Eredményéről azonban ma még nem beszélhetünk.

Nagy haj az, hogy a fogyasztó egy tekintélyes zöme: a munkásság alig nyerhető meg a magyar ipar ügyének. Minden nemzeti érzésből kivételközt, vagy egyebként sem magyar igazolók szavára hallgatta, ez évben igen gyakran akasztották meg a magyar ipar termelését és pedig nemcsak általában méltányolható módon anyagi helyzetük javítása céljából, hanem pártpolitikai okokból is. Hogy ez az eljárás ezek a munkások sem a szociálpolitikai eszméket, sem a munkásjóléti törekvéseiket nem szolgálta, azzal mindenki tisztában van. S az 1905. év egyik igen szomorú eredménye éppen az, hogy a társadalom nagy részének rokonszenvét elvesztették az e fajta szociálista munkások.

Alábbiakban iparágakként beszámol az év történetéről.

Pénzügyi tevékenység.

Az a föllendülés, a mely 1904. év második felében a vidéken s részben a fővárosban is megindult, az évfordulóval meg nem szűnt, sőt az 1905-ik év folyamán állandóan megmaradt és növekedett. Ennek a pénzügyi föllendülésnek általános közgazdasági szempontból már élvileg is nagy fontossága van, gyakorlatban azonban kétségtelen az, hogy tisztán ennek köszönhető az, hogy közgazdasági életünk a ránehezűd sulyos nyomás dacára is — jóllehet nemzetközi yo-

natkozásaink s Ausztriához való viszonyaink még zavarosabbak voltak, mint az előző évben — nem érezte meg a válságot olyan mértékben, mint a milyen mértékben az várható volt.

A pénzpiacon az év elején a helyzet még nem bírt kialakulni. A nagyobb intézetek egyelőre még várakozó álláspontot foglaltak el a tekintetben, hogy minő pénzügyi politikát folytassanak. Más oldalról azonban a vállalkozási kedv élénk volt s emelkedett, úgy, hogy ennek tudható be az a körülmény, hogy 1905-ben szinte hámulatos mértékben szaporodott az új alapítások száma, s míg az előző évben a fővárosban csak egy-két nagyobb és egy-két kisebb alapítás volt, addig 1905-ben magában a fővárosban — a mint megállapítani tudtuk — 23 pénzintézet alakult 12.415.000 korona alapítók-vel. E tekintélyes összegben különösen örvendett az, hogy négy olyan alapítás is szerepelt közt, melynek alapítókje meghaladja az egy millió koronát.

A fővárosi új pénzintézetek rendelkezésére álló névsora a következő:

Alapítók	Alapítók
Budapesti bank r. t.	250
Budapest-jobbparti takp. r. t.	15
Bank- és pénzváltó r. t.	200
Budapesti I-II. kerületi takp. r. t.	250
Budapesti iparbank r. t.	250
Bogdány S. f. v. sorsjegy-iroda r. t.	200
Budapest-józsefvárosi bank-és takp. r. t.	500
Erzsébetvárosi népbank-és váltó-üzlet r. t.	150
Fakereskedők bankja	1000
Gazdasági keresk. és ipar bank r. t.	100
Gaedicke A. r. t.	200
Ház- és földbirtokosok hitel-bank r. t.	200
Jarárd hitelbank r. t.	600
Központi keresk. és iparbank	1.000
Magyar közg. keresk. és ipari forg. bank r. t.	200
Magyar Mercur bank r. t.	100
Magyar telepitő-és parcellázó bank r. t.	5.000
Mezőgazdasági hitelbank r. t.	200
Országos gazdasági bank r. t.	1.000
Országos tisztviselő bank r. t.	500
Tisztviselő-bank és takp.	500
Unio bank r. t.	100

Ha jelentékeny a szaporulat a fővárosban, akkor szinte hámulatos nagy a tevékenység és az új alapítások száma vidéken, ahol mi magunk számlát több kisebb-nagyobb alapítást tudunk megállapítani, összesen 55.411.000 korona alapítók-vel. Amennyivel inkább figyelemre méltó ez az alapítási föllendülés, mert az új pénzintézeteknek igen nagy része jelentékeny alapítók-vel alakult meg, s nem szaporította azoknak a lílupiti pénzintézeteknek a számát, amelyek hangzatos címeik alatt szökecskák alakulni a vidéken, anélkül azonban, hogy alapítókjuk kiesiny volta miatt figyelem érdemes akció-képességet felfejtethetnek ki.

Hogy ha végignézzük a vidéki új pénzintézetek alább összeállított névsorát, szinte megdöbbentő tapasztaljuk azt, hogy mintegy 15 félreérthetetlenül nemzetiségi célokat szolgáló bank alakult, amelyek nem annyira gazdasági, mint inkább politikai célokat szolgálnak. E bankok fontosságát bevezető sorainkban külön kiemeljük, de e helyütt is hangsúlyozzuk azt, hogy a magyarországi érdekek erősen megkövetelik végre már hasonló célból, mi is sorompóba lépjünk.

A vidéken alakult új pénzintézetek névsora a következő:

Alapítók	Alapítók
Agrikola tak. és hitelintézet r. t. Románicska	70
Aradhegyaljai tak. r. t. Gyorok	75
Bajavideki takp. Baja	400
Bazini hitelbank r. t.	60
Boljevci hitelbank r. t. (Szlavonia)	9
Banatana takp. Karánsebes	10
Bácsmezei agrár takp. Zombor	500
Borsai közp. takp. r. t.	40
Bajnoki keresk. bank r. t.	100
Brassói hitelbank	100
Berezgasszi közgazdasági bank r. t.	200
Bácsai hitelbank és zálogkölcsön r. t. (Szabadka)	100
Baáni gazd. és iparbank r. t.	100
Csengeri népbank r. t.	100
Csurog kerületi takp.	50
Csanád-apéczei népbank r. t.	100
Corona takp. és hitelintézet Temesvár	70
Csáskás kerületi takp. Tittel	120
Debreczeni hitelbank r. t.	400
Délividéki ált. takp. Szabadka	400
Dunaföldvári takp.	200
Délmagyarországi lesz. bank r. t. Temesvár	600
Facsati népbank r. t.	60
Gazdasági keresk. és iparbank Bártfa	120
Gádori I. takp. Gádor	50
Györi ált. takarékp.	500
Gödöllői polgári takp.	100
Gurabonci takp. r. t.	50
Heránadsadányi takp. r. t.	100
Hörvát-szlavon parcellázó és telep. bank r. t. Zágráb	100
Hevesmezői keresk. bank r. t.	100
Irjai járási takp. r. t.	100
Járásai takp. Ogyalla	100
Industria ipari és mezög. hitelintézet r. t. Déva	100

Keresk. és gazdasági bank r. t. Kalocsa 240

Kabai takarékpenztár r. t. 100

Kereskedelmi hitelintézet Kolozsvárt 75

Kaproncezi bank r. t. 100

Keresk. és iparosok takp. r. t. Nagyvárad 100

Kovácsházi járási takp. r. t. 200

Közgazdasági bank r. t. Temesvár 500

Körponai bank r. t. 100

Községi takp. Tótkomlóson 228

Kispácsi népbank r. t. 60

Kolozsvári iparbank r. t. 100

Kereskedelmi és iparbank r. t. Eszék 500

Közgazdasági takp. Kiskunfélegyháza 200

Kiskörösi közgazdasági bank r. t. 200

Korponai bank r. t. 100

Kiszázdák takarékpenztára Kassa 100

Kolozsvári népbank r. t. 100

Kaproncezi bank r. t. 100

Losonci ipar és kereskedelmi bank 100

Munteana takarékpenztár Konyárve 30

Munkácsi leszámitoló r. t. 50

Mezőgazdasági takarékp. E-Ujfalú 100

Munkácsi leszámitoló bank r. t. 200

Miskolci népbank r. t. 200

Madarsai takp. r. t. 64

Mezőkovács házi takp. r. t. 50

Mehadiai takp. 60

Német népbank r. t. Ruma 120

Nagyimihályi gazd. bank r. t. 200

Nagyvárad városi gazdasági népbank r. t. 100

Néptakarékp. r. t. Vukovár 80

Naszi takarékp. 60

Nagykőrösi takp. r. t. 200

Ózdi takp. r. t. 100

Ótelföldi város (Kp. Szepesszombat) 120

Párkányvidéki takp. Párkány 120

Privigyei népbank r. t. 100

Polgári hitelszövetkezet Sopron 75

Panciovana hitel és gazdasági r. t. Pancsova 50

Rákócsei takp. 80

Retsai takp. r. t. 50

Rákossligeti takp. r. t. 100

Szácsa tak. és hitelintézet Szakul 40

Szácsai népbank m. r. t. 40

Szerb hiteligylet r. t. Újvidék 200

Szerb takpénzt. Pakrácz 60

Szobránczi takp. r. t. 150

Szombathelyi iparosok takp. r. t. 200

Szatmári leszámitoló bank r. t. 200

Szegedi bankterjesztés r. t. 450

Szerb takp. Dolnje-Lazac 50

Szolnok-Doboka megyei takp. Dees 200

Szerb takarékpenztár Plaski 60

Ugradiska 100

Szabadka és vidéke takp. Szekesfehérvári közgazd. bank r. t. 400

Szerb hitelbank Bród 600

Szerednye és vidéke takp. 80

Temeskubinai takp. r. t. 120

Tregovai takarékpenztár Tregova 60

Tripolji hitelbank r. t. N.-Goma 100

Tarnaveana tak. és hitelintézet Segesvár 60

Toitolei népbank r. t. 20

Topánfalvi takp. r. t. 120

Titeli takarékpenztár 100

Torna-vidéki népbank r. t. 100

Téti takp. r. t. 100

hasznára igen jelentős alapítók-főlelések történtek mindenfelé, ami általános gazdasági szempontból igen fontos.

A vidéki főlelések tudomásunkra jutott névsora a következő:

Régi alapítók	Új alapítók
Alberti-irsa-cz.-berezei népbank	120 200
Általános takp. r. t. Nagyvárad	100 200
Alföldi takp. Debreczen	400 800
Antalfalvai járási takp.	80 200
Alsó-Lendvai takp.	80 400
Alsó-Lendva vidéki takp.	120 300
Aradi polgári takp.	1000 1800
Bákszádi takp. r. t.	40 100
Balatonmelleki takp. Tapoleza	300 600
Biharmergyei takp. Nagyvárad	800 1200
Bélyesi takp. r. t.	80 120
Bélyesi népbank r. t.	120 240
Bácsföldvári első takp.	100 200
Borsod-miskolci hitelbank	400 600
Csurgói takp. r. t.	75 100
Chinorai népbank r. t.	100 150
Csantavéri takp.	100 200
Csongrád és vidéki takp.	100 150
Dunaföldvári népbank r. t.	100 300
Első dunavideki takp. Apostag	360 720
Debreczeni első takp.	1200 2000
Debreczeni ipar- és keresk. bank	300 500
Délmagyarországi keresk. és gazd. bank Temesvár	400 600
Dárdai takp. r. t.	50 80
Erzsébetvárosi takp. r. t.	100 200
Első bajmoki takp.	100 200
Fegyőzházi takp.	200 400
Gyöngyösi bank r. t.	250 300
Gazdasági és keresk. hitelintézet Kisvárdán	200 300
Gyalovideki takp. r. t.	120 200
Galantai takp. r. t.	100 150
H.-Boszorményi r. t. t. t.	340 600
Falasi gazdasági bank	400 600
Hörvát részv. takp. Vukovár	150 300
Izsi népbank	30 120
Jtebebi takp.	100 150
Jánosvázi takp.	50 100
Kassai jelzálog bank r. t.	500 1.000
Kemenesjai közp. hitelbank r. t. Kiszell	300 400
Kereskedelmi bank és takp. Szolnok	200 500
Kostanizai takp.	40 200
Közgazdasági bank r. t. Nagybecskerek	200 400
Köcskeméti lesz. és pénzváltóbank	600 800
Komáromi első takp.	400 500
Közg. bank Kalocsa	240 400
Keresk. bank r. t. Naszdó	100 150
Kerületi hitelbank O-Becse	200 400
Kaposvári takp.	200 400
Monor kerületi hitelbank r. t.	200 300
Magyarizeni takp.	50 100
Mohácsi ált. takp.	220 300
Mátészalkai ipar és keresk. bank	200 300
Mezőkasszonyi népbank	100 210
Lugosi népbank	400 800
Liptónémeti pészéi takp.	40 80
Lugosi népbank	400 800
Nagyimihályi keresk. és hitelbank	200 400
Nagykiszvási takp. r. t.	160 1.000
Nagyatádi járási takp.	160 240
Nagykőrösi népbank	400 600
Naszi takp.	60 120
Nagyváradai hitelbank r. t.	200 500
Nagyváradai gazd. és iparbank r. t.	300 600
Nemesztői ált. takp. r. t.	120 200
Otauna olvósviti takp.	40 80
Obecei első takp.	120 400
Polgári takp. r. t. Temesvár	250 300
Putnoki hitelbank r. t.	100 200
Petrozsényi takp.	100 200
Rözsényi takp.	120 240
Sebesana takp. r. t. Karánsebes	30 60
Somogyimegyei takp. Kaposvár	160 1.000
Szemerzsi gazd. bank r. t.	50 100
Szerednye és vidéke takp.	80 120
Szatmárnémeti népbank r. t.	180 240
Sárospataki takp. r. t.	200 450
Szolnoki keresk. bank és takp. r. t.	200 500
Szolyvai takp. r. t.	50 80
Szentgotthárdi takp.	120 240
Szegedi keresk. és iparbank	600 900
Szarvasi takp.	200 500
Szegedi takarék és hitel r. t.	500 660
Sopronmegyei első takp. Kaposvár	100 200
Tapolezai takp. r. t.	360 720
Tiszapolgári takp.	80 140
Takarék és hiteligylet Zsom-bolya	102 200
Tótkomlósi takp.	200 250
Temesvári első takp.	800 1.200
Tolnai népbank r. t.	100 200
Trencsényi hitelintézet r. t.	120 200
Törökbalinti takp.	50 60
Ujfehértói takp. r. t.	150 250
Ujvidéki takp. r. t.	600 800
Vasárhelyi hitelintézet	100 200
Viktoria tak. és hitelintézet Arad	600 1.200
Vinkovcezi lesz. hitelbank r. t.	80 160
Zsolnai ipar és keresk. bank	200 400
Zágrabi első hörvát takp.	2.400 3.600

Az új alapításokkal azonban még nincsen kimerítve az 1905. év pénzügyi tevékenysége. Semmisen mutatja jobban a rendkívüli vállalkozási kedvet és a bankok munkavégését, mint az a körülmény, hogy az év első felében és derekán a nagy bankok, jóformán napról-napra fölemelték alapítókjeiket egy a fővárosban, mint a vidéken. Első pillanatra alig mérlegelhető jelentősége van e főleléseknek, melyeknek hatása azonban igazán csak a következő évek remélhetőleg szilárdabb gazdasági tevékenységében fog mutatkozni. És bár ezek a főlelések a legújabb időben már kissé szűnteltek mindazonáltal bizonyos az, hogy ha a nemzetnek a gazdasági önállóságáért vívott harcra végre sikerre vezet, akkor a következő években e főlelések is folytatódni fognak.

A fővárosban a következő pénzintézetek főleléseiről van tudomásunk:

Régi alapítók	Új alapítók
Általános bank r. t.	900.000 1.500.000
Budapesti székesszövetségi takp. r. t.	100.000 200.000
Budapesti bank r. t.	250.000 1.000.000
Budapest-erzsébetvárosi bank r. t.	1.000.000 2.000.000
Budapest-lipótvárosi takp.	2.000.000 4.000.000
Budapest III. kerületi takp.	198.400 350.000
Budapesti bank r. t.	250.000 750.000
Egyesült budapesti fővárosi takp.	9.000.000 12.000.000
Erzsébetvárosi takp.	100.000 200.000
Hazai bank r. t.	10.000.000 15.000.000
Hermes váltóüzlet r. t.	1.000.000 2.000.000
Jarárd hitelbank r. t.	600.000 1.000.000
Magyarországi- és pénzváltó bank	30.000.000 35.000.000
Magyar általános takp. r. t.	10.000.000 12.000.000
Magyar keresk. r. t.	8.000.000 12.000.000
Magyar általános hitelbank	34.000.000 44.000.000

Vidéken a fővárosi példa erősen hatott és a vidék gazdasági életének mérhetően

Az új iparvállalatok általános összehajlított névsora, a melyből azonban hiányoznak azok a magánjellegű alapítások, a melyek ez évben nagyon gyakran előfordultak, a következők:

Amerikai cipő r. t. Bpest	Acetylen világítási r. t. Cirkvenica	Automobil közl. r. t. Pozsony	Aurora aetheryár r. t. Nagyvárad	Bazaltkőbánya r. t. Bpest	Brassói gyermekjáték- és faipargyár r. t. Brassó	Burmeister et Wain gép- és hajógyár r. t. Bpest	Bpesti közvetítési vállalat r. t. Bpest	Dolomont magy. hégazmentes padlóglyár r. t.	Debreczeni erőtakarmánygyár r. t. Debreczen	Délmagyarországi faipari és kivitel-r. t. Lugos	Első nagykereskedelmi műgőzmalom r. t. Nagykaroly	Első temesvári Textilipar r. t. Temesvár	Első nyitramegyei gőzfedelesterp és agyagáru gyár r. t. Nagysurány	Első trencsényi borovicska- és szőlőművelő, cognac, likőr és ecetgyár r. t. Trencsén	Első baziniegia- és agyagáru gyár r. t. Bazin	Első hörvát-szlavon czukorgyár r. t. Eszék	Egyesült györi és wernstadti textilipar r. t.	Gyöngyös Visontai borterm. szövetk. mint r. t. Gyöngyös	Gizella gőzmalom r. t. Bpest	Gróf Mikés Zabolai erdőgazd. és fűrésztelepi r. t. Bpest	Gyémántkőszövő és ker. r. t. Bpest	Goldberger Sam. H. és fiaik kétfestőgyár r. t. Bpest	Hazai városok vízellátására és csatornázására alakult r. t. Bpest	Juta- és kenderipar r. t. Budapest	Kovács és Stodola bőrgyár r. t. Liptószentmiklós	Korvin Mátyas könyvker. r. t. Budapest	Magyar erdőipar r. t. Budapest	Magyar kül- és kerépgyár r. t. Budapest	Máramarosi gépgyár r. t. Máramarossziget	Magyaróvári házépítő r. t. Magyaróvár	Magyar rézhengereművek r. t. Budapest	Magyar cizoripar r. t. Budapest	Magyar kender- és lenipar r. t. előbb Solzmann és tsa Budapest	Magyarországi bányá és petroléum r. t. Budapest	Matador rugganya és Balata művek r. t. Lugellau	Örmény és takarmány forgalmi r. t. Budapest	Philantia virágcsarnok r. t. Budapest	Pharmacia doboz gyógyszer. és papírnemű cikkek gyára kö és könyvnyomda r. t. Budapest	Részvénytársaság szállodák, vil-lak és fürdők létesítésére Buc-cari	Stephanum nyomda r. t. Budapest	Szlovénia erdőipar r. t. Budapest	Salgótarjani palackgyár r. t. Budapest	Szeifricz Antal utódai r. t. (bork.) Budapest	Szepezmegei gazd. szesz. szesz-finomító r. t. Lőcse	Szerb keresk. egylet r. t. Ujvidék	Stummer Károly czukorgyárak r. t. Tarnanak	Tuder accumulatorgyár r. t. Budapest	Unio magyar villamosági r. t. Budapest	Vilamos vállalatok r. t. Budapest	Whitehead et Co. r. t. Fiume	Világosság könyvnyomda r. t. Budapest	Zágrabi gérművek r. t. Zágráb	Zemplén-Ladmóci szesz- és agyagipar r. t. Sátoraljpuha	Zsolnai cellulosegyár r. t. Zs.
---------------------------	--------------------------------------	-------------------------------	----------------------------------	---------------------------	--	---	---	---	---	---	---	--	--	--	---	--	---	---	------------------------------	--	------------------------------------	--	---	------------------------------------	--	--	--------------------------------	---	--	---------------------------------------	---------------------------------------	---------------------------------	--	---	---	---	---------------------------------------	---	---	---------------------------------	-----------------------------------	--	---	---	------------------------------------	--	--------------------------------------	--	-----------------------------------	------------------------------	---------------------------------------	-------------------------------	--	---------------------------------

Östermelés.

A mezőgazdaság helyzete.

A magyar mezőgazdaság 1905. évben még mindig sínlyi az előző év súlyos természetgyűléseit. Sajnos, a kisembert sújtja ez leginkább, mert az előző évi csekély kudarca és takarmány-termes arra kényszerítette, hogy tenyészállatát eladja. Ide vezethető vissza a huszárdagás, mert az idén nem tenyészítettek az országnak milliókra nem kisgazdái állatok eladásra. Gazdasági körökben ugyan az év elején az a nézet uralkodott, hogy nincs inség, a gazdasági tevékenység alkotta inségbiztosítóságok befagytak, — magyarán mondván: ki-mondották, hogy nincs inség, — de van szepte

Az új iparvállalatok általános összehajlított névsora, a melyből azonban hiányoznak azok a magánjellegű alapítások, a melyek ez évben nagyon gyakran előfordultak, a következők:

Amerikai cipő r. t. Bpest	Acetylen világítási r. t. Cirkvenica	Automobil közl. r. t. Pozsony	Aurora aetheryár r. t. Nagyvárad
---------------------------	--------------------------------------	-------------------------------	----------------------------------

mértékben, mint azt a nagy és közeli cél megkívánja volna. Az a számos új alapítási és alapítóké-felelmes, mely az év statisztikáját annyira érdekessé teszi, azt a reményt keltették ugyan, hogy azáltal a könnyebb gazdasági fejlődés fog előmozdítani, azonban sajnos, eddig az ez irányban való kialakulásnak kevés nyoma látszott. Egyetlen vizsgálati momentum e tekintetben az, hogy különösen a vidéken számos önálló alakulás történt, minden kormánytámogatás nélkül. Remélhetőleg a jövő évben a nagy bankok ez irányban is elvágják az érdeklődést, a mit kiváló helyzetük ró rájuk.

Amire annyira számítottunk, a külföldi iparosok fokozottabb betelepülése ez évben nem elégitte ki a hozzá fűzött várakozást. Visszatartotta őket az önálló vánterület kérdésének bizonytalansága. Ha e politikai és gazdasági kérdések elől, hiszünk és reméljük, hogy e téren is javulni fognak az állapotok.

Ezek mellett minden messzelátó közgazdász mely szomorúsággal látta azt, hogy közgazdasági életünk egyik fontos faktora: a közlekedésügy ez évben is mostoha gyermekünk volt s azokat a vízi-utakat, amelyre már most is, de az önálló vánterület esetén óriási szükségünk van: ez évben sem építettük meg. A Dunatisza esatorna, a budapesti kereskedelmi és téli kikötő, az Alföld teherszállításra alkalmas öntöző esatornája ez évben ismét elmaradt. Pedig nagy szükségünk van rá! Ugyazint alig látunk fejlődést a tengeri kereskedelmünk terén s a Fiuméhez fűzött fokozott várakozásunk ez évben sem teljesedett.

De talán még ennél is szomorúbb az, hogy a Balkánra irányuló kivételünkkel alig látunk valami új alakulást. Minden halad a régi mederben, pedig már a tizenkettedik órája érkezett el annak, hogy végtére a nyugatról egyre jobban kiszoruló feleslegünket a Balkánon és keleten helyezzük el. Nagyobb tevékenység és a gyakorlati szempontok fokozottabb figyelembevételére szükséges e téren is.

A hazai, különösen a nagyobb városi fogyasztó közönséget rendkívül érzékenyen érinti az a hallatlan drágaság, mely főleg a húsmunkákban manapság leginkább Budapesten uralkodik. Nagy és mélyen fekvő okai vannak e jelenségnek és ha gyökeresen orvosolni akarjuk, fel kell forgatnunk közgazdasági életünk majd minden ágát.

Az örökké hangoztatott, az örökké programpontra gyánant szereplő iparvédelmi és iparvédelem kesves javulást mutathat fel 1905-ben. S ugy hagyjuk ezt a kérdést a jövőre, miként mi kapjuk. Némi reményságot csak egy pár magyar város mozgalmára nyújt. Eredményéről azonban ma még nem beszélhetünk.

Nagy baj az, hogy a fogyasztók egy tekintélyes zöme: a munkásság alig nyerhető meg a magyar ipar ügyének. Minden nemzeti érzésből kivétel nélkül, vagy egyébként sem magyar izgalom szavára hallgatva, ez évben igen gyakran akasztották meg a magyar ipar termelését és pedig nemcsak általában mellányolható módon anyagi helyzetük javítása céljából, hanem pártpolitikai okokból is. Hogy ezzel az eljárással ezek a munkások sem a szociálpolitikai eszméket, sem a munkásjóléti törekvéseiket nem szolgálják, azzal mindenki tisztában van. S az 1905. év egyik igen szomorú eredménye éppen az, hogy a társadalom nagy részének rokonszenvét elveszítették az e fajta szocialista munkások.

Alábbiakban iparágakként beszámoló az év történetéről.

Pénzügyi tevékenység.

Az a föllendülés, a mely 1904. év második felében a vidéken s részben a fővárosban is megindult, az évfordulóval meg nem szűnt, sőt az 1905-ik év folyamán állandóan megmaradt és növekedett. Ennek a pénzügyi föllendülésnek általános közgazdasági szempontból már elvileg is nagy fontossága van, gyakorlatban azonban kétségtelen az, hogy tisztán ennek köszönhető az, hogy közgazdasági életünk a ránehezülő súlyos nyomás dacára is — jóllehet nemzetközi vo-

ntkozásaink s Ausztriához való viszonyaink még zavarosabbak voltak, mint az előző évben — nem érezte meg a válságot olyan mértékben, mint a milyen mértékben az várható volt.

A pénzpiacozon az év elején a helyzet még nem birt kialakulni. A nagyobb intézetek egyelőre még várakozó álláspontot foglaltak el a tekintetben, hogy minő pénzügyiük folytassanak. Más oldalról azonban a vállalkozási kedv élénk volt s emelkedett, úgy, hogy ennek tudható be az a körülmény, hogy 1905-ben szinte bámulatos mértékben szaporodott az új alapítások száma, s míg az előző évben a fővárosban csak egy-két nagyobb és egy-két kisebb alapítás volt, addig 1905-ben magában a fővárosban — a mint megállapítottuk — 23 pénzintézet alakult 12,415,000 korona alapítókével. E tekintélyes összegben különösen örvendő az, hogy négy olyan alapítás is szerepelt közt, melynek alapítókéje meghaladja az egy millió koronát.

A fővárosi új pénzintézetek rendelkezésére álló névsora a következő:

Alapítóké ezer koronákban	Alapítóké ezer koronákban
Budapesti bank r. t.	250
Budapest-jobbparti takp. r. t.	15
Bank- és pénzügyi r. t.	200
Budapesti I-II. kerületi takp. r. t.	250
Budapesti iparbank r. t.	250
Bogdány S. f. v. sorsjegyi-iroda r. t.	200
Budapest-józsefvárosi bank-és takp. r. t.	500
Erzsébetvárosi népbank-és váltó-üzlet r. t.	150
Fakereskedők bankja	1000
Gazdasági keresk. és ipar bank r. t.	100
Gaedicke A. r. t.	200
Ház- és földbirtokosok hitel-bankja r. t.	200
Jaradékhitelbank r. t.	600
Központi keresk. és iparbank	1000
Magyar közg. keresk. és ipari forg. bank r. t.	200
Magyar Mercur bank r. t.	100
Magyar telephit- és parcellázó bank r. t.	5000
Mezőgazdasági hitelbank r. t.	200
Országos gazdasági bank r. t.	1000
Országos tisztviselő bank r. t.	500
Tisztviselő-bank és takp.	500
Unio bank r. t.	100

Ha jelentékeny a szaporulat a fővárosban, akkor szinte bámulatos nagy a tevékenység és az új alapítások száma vidéken, ahol mi magunk száznál több kisebb-nagyobb alapítást tudunk megállapítani, összesen 55,411,000 korona alapítókével. Annival inkább figyelemre méltó ez az alapítási föllendülés, mert az új pénzintézeteknek igen nagy része jelentékeny alapítókével alakult meg, s nem szaporította azoknak a liliputi pénzintézeteknek a számát, amelyek hangzatos címek alatt szokták alakulni a vidéken, anélkül azonban, hogy alapítókéjük kiesiny volna miatt figyelemre érdemes akció-képességet felfedjenek ki.

Hogy ha végignézzük e vidéki új pénzintézetek alább összeállított névsorát, szinte megdöbbentő tapasztaljuk azt, hogy mint egy 15 féltérhetetlen nemzetiségi célokat szolgáló bank alakult, amelyek nem annyira gazdasági, mint inkább politikai célokat szolgálnak. E bankok fontosságát bevezető sorainkban külön kiemeljük, de e helyütt is hangsúlyozzuk azt, hogy a magyarság érdeke erősen megköveteli végre már hasonló célból, mi is sorompóba lépünk.

A vidéken alakult új pénzintézetek névsora a következő:

Alapítóké ezer koronákban	Alapítóké ezer koronákban
Agrikola tak. és hitelintézet r. t. Romanicska	70
Aradhegyaljai tak. r. t. Gyorok	75
Bajavideki takp. Baja	400
Bazini hitelbank r. t.	60
Boljevci hitelbank r. t. (Szlavonia)	9
Banatana takp. Karánsebes	10
Bácsmezei arar takp. Zombor	500
Borsai közp. takp. r. t.	40
Bajonki keresk. bank r. t.	100
Brassói hitelbank	100
Beregszászi közgazdasági bank r. t.	200
Bácsai hitelbank és zálogkölcsön r. t. (Szabadka)	100
Baáni gazd. és iparbank r. t.	100
Csengeri népbank r. t.	100
Csurog kerületi takp.	50
Csanád-apáczai népbank r. t.	100
Corona takp. és hitelintézet Temesvár	70
Csáskás kerületi takp. Tittel	120
Debreczeni hitelbank r. t.	400
Devidéki ált. takp. Szabadka	400
Dunaöldvári takp.	200
Délmagyarországi lesz. bank r. t.	600
Temesvár	600
Facsati népbank r. t.	60
Gazdasági keresk. és iparbank Bártfa	120
Gádori I. takp. Gádor	50
Győri ált. takarékp.	500
Gödöllői polgári takp.	100
Guarabonci takp. r. t.	50
Hornádsádayi takp. r. t.	100
Horvát-szlavon parcellázó és telep. bank r. t. Zágreb	100
Hovesmezői keresk. bank r. t.	100
Igali járási takp. r. t.	100
Járás takp. Ogyalla	100
Industria ipari és mezög. hitelintézet r. t. Déva	100

Keresk. és gazdasági bank r. t.	Régi alapítóké ezer koronákban	Új alapítóké ezer koronákban
Kalocsa	240	
Kabai takarékpénztár r. t.	100	
Kereskedelmi hitelintézet Kolozsvárt	75	
Kapronczai bank r. t.	100	
Keresk. és iparosok takp. r. t. Nagyvárad	100	
Kovácskői járási takp. r. t.	50	
Közgazdasági bank r. t. Temesvár	200	
Községi takp. Tótkomlóson	228	
Kispácsi népbank r. t.	60	
Kolozsvári iparbank r. t.	100	
Kereskedelmi és iparbank r. t. Eszék	500	
Közgazdasági takp. Kiskunfélegyháza	200	
Kiskőrösi közgazdasági bank r. t.	200	
Korponai bank r. t.	100	
Kisraddak takarékpénztára Kassa	100	
Kolozsvári népbank r. t.	100	
Kapronczai bank r. t.	100	
Losonci ipar és kereskedelmi bank	100	
Munteana takarékpénztár Konyaréve	30	
Munkácsi leszámítoló r. t.	30	
Mezőgazdasági takarék. B-Ujfalú	100	
Munkácsi leszámítoló bank r. t.	200	
Miskolci népbank r. t.	200	
Madarasi takp. r. t.	64	
Mezőkővácskői takp. r. t.	50	
Méhadiai takp.	60	
Német népbank r. t. Ruma	120	
Nagybányai gazd. bank r. t.	200	
Nagytopolcsányi gazdasági népbank r. t.	100	
Néptakarék. r. t. Vukovár	80	
Násiczi takarékp.	60	
Nagykőrösi takp. r. t.	200	
Ózdi takp. r. t.	100	
Ottelődői város (Kp. Szepesszombab) r. t.	120	
Párkányvidéki takp. Párkány	120	
Privigyei népbank r. t.	100	
Polgári hitelszövetkezet Sopron	75	
Panciova hitel és gazdasági r. t. Pancsova	50	
Rakoscsabai takp.	80	
Rétság takp. r. t.	50	
Rákosszigeti takp. r. t.	100	
Szencana tak. és hitelintézet Szakul	40	
Szárcsai népbank m. r. t.	40	
Szerb hiteligylet r. t. Újvidék	200	
Szerb takpénzt. Pakrácz	60	
Szobránczi takp. r. t.	150	
Szombathelyi iparosok takp. r. t.	100	
Szatmári leszámítoló bank r. t.	200	
Szegedi bank egyesület r. t.	450	
Szerb takp. Dolje-Lazac	30	
Szolnok-Doboka megyei tkp. Bees	200	
Szerb takarékpénztár Plaski Ugradiska	100	
Szabadka és vidéke takp. Székesfehérvári közgazd. bank r. t.	400	
Szerb hitelbank Bród	600	
Szerednye és vidéke takp.	80	
Temeskülni takp. r. t.	120	
Tregovai takarékpénztár Tregova	60	
Trapolji hitelbank r. t. N. Goma	100	
Tarnaveana tak. és hitelintézet Segesvár	60	
Toitolei népbank r. t.	20	
Topánfalvi takp. r. t.	120	
Titeli takarékpénztár	100	
Torna-vidéki népbank r. t.	100	
Téti takp. r. t.	100	

Az új alapításokkal azonban még nincsen kimerítve az 1905. év pénzügyi tevékenysége. Semmissen mutatja jobban a rendkívüli vállalkozási kedvet és a bankok munkavágyát, mint az a körülmény, hogy az év első felében és derekán a nagy bankok, jóformán napról-napra fölemelték alapítókéiket egy a fővárosban, mint a vidéken. Első pillanatra alig mérlegelhető jelentősége van e tökéfelelmesnek, melyeknek hatása azonban igazán csak a következő évek remélhetőleg szilárdabb gazdasági tevékenységében fog mutatkozni. És bár ezek a felelmesek a jejjübb időben már kissé szűnelttek mindazonáltal bizonyos az, hogy ha a nemzetnek a gazdasági önállóságáért vívott harcra végre sikerre vezet, akkor a következő években e tökéfelelmes is folytatódni fognak.

A fővárosban a következő pénzintézetek tökéfeleléséről van tudomásunk:

Régi alapítóké ezer koronákban	Új alapítóké ezer koronákban
Általános bank r. t.	900.000
Budapesti székesfővárosi takp. r. t.	100.000
Budapesti bank r. t.	250.000
Budapest-erzsébetvárosi bank r. t.	1.000.000
Budapest-lipótvárosi takp.	2.000.000
Budapest III. kerületi takp.	198.400
Budapesti bank r. t.	250.000
Egyesült budapesti fővárosi takp.	9.000.000
Erzsébetvárosi takp.	100.000
Hazai bank r. t.	10.000.000
Hermes váltóüzlet r. t.	1.000.000
Jaradékhitelbank r. t.	600.000
Magyar leszámítoló-és pénzügyi bank	30.000.000
Magyar általános takp. r. t.	10.000.000
Magyar keresk. r. t.	8.000.000
Magyar általános hitelbank	34.000.000
Vidéken a fővárosi példa erősen hatott és a vidék gazdasági életének mérhetően	

hasznára igen jelentős alapítóké-felelmesek történtek mindenfelé, ami általános gazdasági szempontból igen fontos.

A vidéki tökéfelelmesek tudomásunkra jutott névsora a következő:

Régi alapítóké ezer koronákban	Új alapítóké ezer koronákban
Alberti-irsa-cz.-hercezi népbank	120
Általános takp. r. t. Nagyvárad	100
Alföldi takp. Debreczen	400
Antalfalvai járási takp.	80
Alsó-Lendvai takp.	80
Alsó-Lendva vidéki takp.	120
Aradi polgári takp.	1000
Bákszádi takp. r. t.	40
Biharmegyei takp. Tapoleza	300
Biharmegyei takp. Nagyvárad	800
Bélényesi takp. r. t.	80
Bélényesi népbank r. t.	120
Bácsföldvári első takp.	100
Borsod-miskolci hitelbank	400
Csurgói takp. r. t.	75
Chinórai népbank r. t.	100
Csantavéri takp.	100
Csongrádi és vidéki takp.	100
Dunaöldvári népbank r. t.	100
Első dunavideki takp. Apostag	360
Debreczeni első takp.	1200
Debreczeni ipar- és keresk. bank	300
Délmagyarországi keresk. és gazd. bank Temesvár	400
Dárdai takp. r. t.	50
Erzsébetvárosi takp. r. t.	100
Első bajmoki takp.	100
Fegyőzházi takp.	200
Gyöngyösi bank r. t.	250
Gazdasági és keresk. hitelintézet Kisvárdán	200
Gyalavideki takp. r. t.	120
Galantai takp. r. t.	100
H. Buzsornyai r. t. takp.	340
Halsai gazdasági bank	400
Horvát részv. takp. Vukovár	150
Izsi népbank	30
Itebi takp.	100
Jánosvári takp.	50
Kassai jelzálog bank r. t.	500
Kemenesjai közp. hitelbank r. t. Kiszell	300
Kereskedelmi bank és tkp. Szolnok	200
Kostanczai takp.	40
Közgazdasági bank r. t. Nagybecskerek	200
Köcskeméti lesz. és pénzügyi takp.	600
Komáromi első takp.	400
Közg. bank Kalocsa	240
Keresk. bank r. t. Naszód	100
Kerületi hitelbank O-Becse	200
Kaposvári takp.	200
Monorokéi hitelbank r. t.	200
Magyarvári takp.	50
Mohácsi ált. takp.	220
Mátészalkai ipar és keresk. bank	200
Mezőkaszonyi népbank	100
Lugosi népbank	400
Liptónmetelipesi takp.	40
Lugosi népbank	400
Nagybányai keresk. és hitelbank	200
Nagykanizsai takp. r. t.	160
Nagyatádi járási takp.	160
Nagykőrösi népbank	400
Násiczi takp.	60
Nagyváradai hitelbank r. t.	200
Nagyváradai gazd. és iparbank r. t.	300
Námesztói ált. takp. r. t.	120
Olteana olsováti takp.	40
Obecsi első takp.	120
Polgári takp. r. t. Temesvár	250
Putnoki hitelbank r. t.	100
Petrozsényi takp.	100
Röszahelyi takp.	120
Sebesana takp. r. t. Karánsebes	30
Somogy megyei takp. Kaposvár	160
Szemerzsi gazd. bank r. t.	50
Szerednye és vidéke takp.	80
Szatmárnémeti népbank r. t.	180
Sárospataki takp. r. t.	200
Szolnoki keresk. bank és takp. r. t.	200
Szolyvai takp. r. t.	50
Szentgotthárdi takp.	120
Szegedi keresk. és iparbank	600
Szarvasi takp.	200
Szegedi takarék és hitel r. t.	500
Sopron megyei első takp. Kaposvár	100
Tapolezai takp. r. t.	360
Tiszapolgári takp.	80
Takarék és hiteligylet Zsom-bolya	102
Tótkomlósi takp.	200
Temesvári első takp.	800
Tolnai népbank r. t.	100
Trencsényi hitelintézet r. t.	120
Törökbalinti takp.	50
Újfehértói takp. r. t.	150
Újvidéki takp. r. t.	600
Vasárhelyi hitelintézet	100
Viktoria tak. és hitelintézet Arad	600
Vinkovcezi lesz. hitelbank r. t.	80
Zsolnai ipar és keresk. bank	200
Zágrábi első horvát takp.	2.400

Az ipari részvénytársaságok és vállalatok terén ez évben — mint az előre látható volt — jóval nagyobb tevékenységgel találkozunk, mint a múlt évben, a minek oka első sorban abban keresendő, hogy az önálló vánterület felállításának lehetőségei növekedtek. Az új alapítások között néhány igen jelentős akad, különösen a textil és a mezőgazdasági terményeket feldolgozó iparágakban. Másrészt azonban, mint különös gondolatomra méltó jelenséget kell felemlítenünk azt, hogy a nemzetiségi tevékenység már ipari téren is érvényre jutott.

Az új iparvállalatok általunk összeállított névsora, a melyből azonban hiányoznak azok a magánjellegű alapítások, a melyek ez évben nagyon gyakran előfordultak, a következők:

Alapítóké ezer koronákban	Alapítóké ezer koronákban
Amerikai cipő r. t. Bpest	200
Acetylen világítási r. t. Cirkvenica	60
Automobil közl. r. t. Pozsony	60
Aurora aethergyár r. t. Nagyvárad	120
Bazalkőbánya r. t. Bpest	300
Brassói gyermekjáték-és faipar- gyár r. t. Brassó	20
Burmeister et Wain gép- és há- jógár r. t. Bpest	5.000
Bpesti közvetítési vállalat r. t. Bpest	10
Dolomert magy. hégzagmentes padlógyár r. t.	20
Debreczeni erőtakarógyár r. t. Debreczen	50
Délmagyarországi faipari és kivitel- teli r. t. Lugos	120
Első nagykarolyi műgözmalom r. t. Nagykaroly	500
Első temesvári Textilipar r. t. Temesvár	1.000
Első nyitrai mezei gyözfedelesipar- és agyagáru gyár r. t. Nagy- surány	120
Első trencsényi borovicska- és szilviumföldze, cognac, likőr és ecetgyár r. t. Trencsén	40
Első bazintégia- és agyagáru gyár r. t. Bazin	700
Első horvát-szlavon cukorgyár r. t. Eszék	4.000
Egyesült győri és wernstadti textilipar r. t.	1.000
Gyöngyös Visontai borterm. szövetk. mint r. t. Gyöngyös	200
Gizella gőzmalom r. t. Bpest	3.200
Gróf Miksa Zabola erdőgazd. és fűrésztelepi r. t. Bpest	5.000
Gyémántkőszűrő és ker. r. t. Bpest	100
Goldberger Sam. H. és fiaik ké- festőgyár r. t. Bpest	4.000
Hazi városok vízellátására és esatornázására alakult r. t. Bpest	300
Juta- és kenderipar r. t. Budapest	1.500
Kovács és Stodola börgyár r. t. Liptószentmiklós	500
Korvin Mátyás könyvker. r. t. Budapest	100
Magyar erdőipar r. t. Budapest	800
Magyar kűllő- és kerékgár r. t. Budapest	100
Máramaros gépgyár r. t. Máramarossziget	300
Magyaróvári házépítő r. t. Magyaróvár	200
Magyar rézhengerművek r. t. Budapest	3000
Magyar cirokipar r. t. Budapest	280
Magyar kender- és lenipar r. t. előbb Solzmann és tsa Budapest	2.000
Magyarországi bányá és petró- leum r. t. Budapest	1.200
Matador ruggyanta és Balata mű- vek r. t. Lugellau	400
Örlemény és takarmány forgalmi r. t. Budapest	500
Philantia virágcsarnok r. t. Budapest	600
Pharmacia doboz gyógyszer. és papírnemű cikkek gyára kö- és könyvnyomda r. t. Budapest	500
Részvénytársaság szállodák, vil- lák és fürdők létesítésére Buc- cari	60
Stephanum nyomda r. t. Budapest	700
Szlavónia erdőipar r. t. Budapest	250
Salgótarjáni palaezgyár r. t. Budapest	100
Szeifricz Antal utódai r. t. (bork.) Budapest	300
Szepes megyei gazd. szesz. szesz- finomító r. t. Lőcs	

az országban már is végtelen szenvedés és nyomor...

A gazdaközönség országos társadalmi testülete az O. M. G. E. inszégbizottságot alkototta a múlt évi takarmányviszéllyel kapcsolatos emberiség veszedelmeinek elhárítása végett.

Az önálló berendezkedés.

Az önálló magyar vámtérület kérdése ma egy társadalmi mint politikai körökben mindgyere élethelyes foglalkoztatja.

A kivándorlás.

A kivándorlásról szóló törvény a gazdasági körök mozgalmának hatása alatt 1903-ban elkészült.

A kivándorlásokozta bajok

csökkentése végett úgy az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület”, mint több vidéki, kivált alföldi gazdasági egyesület foglalkoztak az alföldi gazdaközönség reformjának kérdésével.

Állattenyésztés.

Magyarország mint agrrikultur állam a múltban évszázadokon keresztül állattenyésztő ország volt.

mányutjáról akként nyilatkozott Magyarország... „Magyarország földje sokkal gazdagabb, mint amilyenek birtokosai ismerik...”

Sajnos igazat kell adnunk a németeknek, mert ha tekintetbe vesszük azt, hogy nekünk 7 milliónyi darabból álló szarvasmarha állományunk után évente 200 millió forint jövedelmünk van...

Gazdasági körökben sokat beszéltek újabb időben a depokorációról, „állatlattanyunk apadásáról...”

A sertésenyésztésről már szólottunk, hogy a sertésenyésztés tizedelte meg...

Növénytermelés.

Gabonatermelő állammunk tartanak benünket külföldön; és tény az, hogy amint azt már említettük, hogy annyira szereti a magyar gazda a buza-termelést...

Tengeri- és árpatermelésünk

ez évben valamely jobban sikerült, mint az előbbi inséges esztendőben, úgy, hogy az idén már a szeszgyártás nem szorultak a Laplata tengerre...

Szeszgyártás.

Ugy a mezőgazdasági, mint ipari gyárakat elevenen éríti, hogy a fogazástási adóvonal köztünk és Ausztria között mielőbb felállíthatasson...

Szeszgyártás.

Ugy a mezőgazdasági, mint ipari gyárakat elevenen éríti, hogy a fogazástási adóvonal köztünk és Ausztria között mielőbb felállíthatasson...

Szeszgyártás.

Ugy a mezőgazdasági, mint ipari gyárakat elevenen éríti, hogy a fogazástási adóvonal köztünk és Ausztria között mielőbb felállíthatasson...

Dohánytermelés.

A dohánytermelés terén ez esztendőben nem sok mondani való van. A magyar államkincstárnak hatvan milliójt jövedelmez termelésünk ez ága évenként, míg a kiadásai...

Kiállítások.

Ez évben több vidéki mezőgazdasági kiállítás tartottak. Így Pancsován, Nagyenyeden, Szatmár és számos kisebb helyen.

zögzaszasági kultúra fejlesztése körüli tevékenységét elősegítik. Maga az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” jár elől, amely 5-6 évi időközben országos mezőgazdasági kiállításokat szokott rendezni...

Gazdasági mozgalom.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” áll, amelynek kezdeményezésére alakult a hazánk ezredéves fennállásának emlékeztetőre 1896-ban a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége...

Kereskedelem.

Anglia nagy alkotása a szabad kereskedelem végnapját éli. Az őstermelés növekedett befolyása az egész világon a védelmi politika táborába hajtotta az összes érdekelteket...

A külföldi kereskedelmi viszonylatokban egész évben a legnagyobb bizonytalanság uralkodott. Az ország ideiglenes kereskedelmi szerződés után általában volt a nézet, hogy nem szabad többé térni azt, hogy a kormányok az őstermelésük jogaikat...

Vám szerződés.

A külföldi kereskedelmi viszonylatokban egész évben a legnagyobb bizonytalanság uralkodott. Az ország ideiglenes kereskedelmi szerződés után általában volt a nézet, hogy nem szabad többé térni azt, hogy a kormányok az őstermelésük jogaikat...

ezel az országgal sincs olyan megállapodásunk, amelyet a magyar érdekek védelmére köthetünk volna. 1906. március 1-e előtt, február 28-án lejár az ideiglenes svájci szerződés, amely helyett szintén új kontraktust kell csinálni. 1906. március 1-e előtt, február 28-án lejár a belga kereskedelmi szerződés, ahol újabb támogatóra lenne szüksége a magyar kivitellnek...

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” áll, amelynek kezdeményezésére alakult a hazánk ezredéves fennállásának emlékeztetőre 1896-ban a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” áll, amelynek kezdeményezésére alakult a hazánk ezredéves fennállásának emlékeztetőre 1896-ban a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” áll, amelynek kezdeményezésére alakult a hazánk ezredéves fennállásának emlékeztetőre 1896-ban a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” áll, amelynek kezdeményezésére alakult a hazánk ezredéves fennállásának emlékeztetőre 1896-ban a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége.

Élelmiszer.

Mint előrelátható volt, az 1905. év végre elpattantotta a hirt és hangos panaszra fakasztotta a fogyasztók közönségét azért a mesterséges drágításért, a mellyel különösen nagy városaink élelmiszerében találkoznak.

Kamarák.

A kereskedelem érdekeinek hivatott képviselői voltak 1905-ben is a kereskedelmi és iparkamarák, a melyeknek működése ez évben sokkal szorosabban kapcsolódott be az országos gazdasági életbe, mint a múltban.

Az „Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés” áll, amelynek kezdeményezésére alakult a hazánk ezredéves fennállásának emlékeztetőre 1896-ban a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége.

Az „Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés” áll, amelynek kezdeményezésére alakult a hazánk ezredéves fennállásának emlékeztetőre 1896-ban a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége.

Az „Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés” áll, amelynek kezdeményezésére alakult a hazánk ezredéves fennállásának emlékeztetőre 1896-ban a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége.

egyéb ágazataiban a munkahány és az ezzel kapcsolatos éles konkurencia s nyomott árak hatása kevésbé volt éreztető, úgy hogy az üzleti zárlat végeredménye a múlt esztendővel egyformán becsülhető.

Az Athenaeum a lefolyt évben összes üzletágaiban jól volt elfoglalva és előreláthatólag az előző évről kedvezőbb eredményt fog kimutatni. Az igazgatóság azonban nem szándékozik még 5 százaléknál magasabb osztalék kifizetését javasolni.

A Ganz és Társa Vasöntés és Gépgyár részvénytársulat magyar gyártástelepek üzleti forgalma, mely a pangás után az előző évben némiképpen emelkedett, a kedvezőtlen politikai viszonyok miatt a lefolyt évben visszaesett mutat, a mi a nyomott árak mellett és az összes nyersanyagok folyton tartó drágulása következtében az üzleti eredményt kedvezőtlenül befolyásolja. Különösen éreztető volt a vasúti kocsikra szóló megrendeléseknek majdnem teljes hiánya, minélgya a waggonyár teljesen veszteségesül dolgozott. Az osztrák, különösen pedig a német főgyárak kedvezőbb viszonyok között dolgoztak, a mi azonban az összes üzleti eredményre csak kisebb befolyással lehetett. A megrendelések, a miket a cég az új évbe átvész, körülbelül egy millióval haladják meg a tavalyi évről áhozott megrendelések értékét.

A Fegyver és gépgyár részvénytársaság üzeme a lefolyt évben is a rendszerben mozgott.

A Brassói cellulosegyár részvénytársaság az elmúlt év bőséges leírások után 15 százalékos osztalékot fizetett. A társaság mindkét gyára, úgy a zernest, mint a turózszerenztől igen jól működnek és a jó áru jelenségei kielégítőnek mondhatók.

A Franklin Társulat, magyar iródatimintézet és könyvnyomda. E vállalat üzletmenete a lefolyt évben kielégítően alakult s az idén is, mint tavaly 32 koronát fizetett részvényeseknek.

A Mezőgazdasági ipar r.t. a lefolyt évről leírások után 10 százalékos osztalékot fizetett. Az idei üzleti eredménye, tekintettel arra, hogy a repatermés hozama mennyiségileg nem volt kielégítő, a tavalyival szemben nem jelentősen visszaesett fog mutatni. E társaság üzletkötését a lefolyt évben a len- és kenderkiszárasztásra és a csizmeknek exportálására terjesztette ki, a mely cselekedt egyelőre Nagyatlon, Mezőhegyes mellett, egy kendergyártást létesített. »Hungária« egyesült gőzmalomok r.t. A buzaőrési üzem a lefolyt évben tudvaleg nem volt kedvező. Ezzel szemben a rizshántoló és árpagyógyi üzlet megfelelő eredményt ért el és mint ahogy a társaság vállalatát teljes üzemmel dolgoztak, ennelgya az üzleti eredmény vaosínusúg a tavalyihoz hasonló lesz.

Az Országos raktárházak r.t. egyes raktárházai a lefolyt évben egyenlőtlenül voltak igénybevéve, amennyiben néhányat közülük az Alföld rossz termése befolyásolt, míg a többiek kedvező fejlődést mutatnak. A társaság előreláthatólag ugyanazon osztalékokat fogja fizetni, mint a múlt évben.

A Fiumei Első Magyar Rizshántoló és Rizskeménnyitőgyár r.t. E társaság üzletének terjeszkedése folytán az elmúlt évben átlépőket felemelte s a tavalyival körülbelül egyenlő mennyiségű nyersriszt dolgoztott fel. Habár a nyers rizs ára a múlt évvel szem-

ben emelkedett, az üzlet még mindig kielégítőnek mondható.

Fatermelő részvénytársaság. E társaság üzleti forgalma brodi fűrésztelepek kibővítése folytán jelentékeny haladást mutat. E telep munkaképessége megkésztetődött és úgy a lölyfűzést, mint a puhafatermelést igen kedvező eredményre jár, minek folytán a társaság a lefolyt üzletére megfelelő leírások után a múlt évben felemelt alapitőke után is 7 százalékos osztalékokat fizethetett.

A Kőolajipar r.t. termelése a lefolyt évben növekedett, amennyiben a társaságnak a kaukázusi zavargások következtében alkalma nyílt a petroliumkivitel a közepentéri országokra kiterjesztlen. A kivitel a melléktermékekben, különösen paraffinban is nagyobb arányokat öltött. A belföldi üzletmenet a fennálló kontingenlási egyezség folytán kielégítő, de t-kiuteltal a vám- és kereskedelmi szerződések bizonytalan állapota, valamint a külföldi, különösen a romániai verseny növekedése, a jövő esztendőnek megteleése óvatosságra int.

A magyar fém- és lámpaárnyógyár r.t. összes gyártási ágában a lefolyt évben munkáját jól volt elatra s a társaságunk sikerült verőkerék a külföldön is kiúvíteni.

Az Első Magyar Gazdasági Gépgyár Részvénytársulatnál egy a gazdasági, mint a malomozásról is, az egész esztendő alatt megrendelésekkel kielégítően el voltak látva, sőt egyes műhelyekben, dacára a felemelt munkás-létszám, időnkint az üzemet a szokott munkaidőn túl is meg kellett hosszabbítani. A vasúti munkások sztrájkja okozta hosszabb szünetelés a legnagyobb munkaidő közepén érte a gyárat, mely sikerült az elvállalt szállítási kötelezettségeknek eleget tenni és a hiányt a már addig elrt forgalomtöbblettel beháznia, úgy, hogy az összforgalom az előző évvel szemben még jelentősen emelkedett is. A forgalom gépekben, különösen a gőzcséplőkészletek specialitásként ismeretes típusaiban észrevehetően fellendült és ez örvendétesen a gazdák részéről történő közvetlen megrendések állandó gyarapodásában jelentkezik. A malomozásról fejlődése igazolja a hozzá fűzött varakozásokat. A lefolyt évben elvállalt tekintélyes munkákat, közte a Pesti Molnár- és Sütők Gőzmalom, a szegedi Back-féle malom, az aradi Széchenyi-malom és a Back-féle győri hengermalom teljes rekonstrukciója — napi 75 vaggon üzemeltetményével — a legteljesebb megelégedésre bevezetették. A mérleg minden valószínűség szerint kielégítő eredményt fog felmutatni és megfelelő osztalék nyújtását lehetővé teszi.

»Agrária« magyar gépforgalmi részvénytársaság. A vállalat a lefolyt üzletében kedvező eredményre dolgozott. Mint a Nicholson gépgyár részvénytársaság gazdasági géposztályának vezérigynöksége gőzcséplőkészletekben és vetőgépekben jelenlényű forgalmat ért el, hasonlóképpen mint az osztrák-magyar államvasúttársaság részbeni gazdasági gépgyárának vezérigynöksége ekeiben és egyéb talajművelő gépekben szintén jelentékeny volt a forgalom. Torábbá az idei üzletében a bácsaadarasi »Ilona« gőzmalom teljes malom- és üzletberendezést — naponta egy munkát munkaképességgel — e vállalat eszközölte, valamint elnyerte a Borsodi acél- és acélszerzeményeknek teljes gép- és üzemberendezését

is. Fenti összes gépbereendezést a Nicholson gépgyár r.t. által szállították. Az elmúlt üzletében az »Agrária« az Asványi-féle kukorica-szárítógépek szabadalmát megszerelte és azt a folyó üzletében már forgalomba is hozta és már mintegy 60 íly gép az ország legelő uradalmánál és állami gazdaságában teljes megelegetésre helyeztetett. Uzembe. A teljes ártorgalom, beleértve a bizonytani forgalmat, 1 és félmillió koronát tesz ki és a vállalat évi mérlege kedvező eredményt mutat fel.

A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság most befejezett tizenötödik üzletében kiemelkedő esemény a társaság a p-ítőkének telemelése 5 millió koronáról 12 millió koronára, mely két ízben való részvénykibocsátás után teljes sikerrel bonyolítottatott le s ennek folytán az év zárlatkor e vállalat, a 3 milliónyit tartalékok beszámolásával, együttesen 15 millió koronányi saját tőkével rendelkezik s így hazánk közgazdaságában nemcsak mint a legnagyobb kereskedelmi vállalat tölti be feladatát, hanem a jelentősebb pénzintézetek sorában is számítottó tényezővé lett. A társaság fejlődési peneszközeinek eme jelentős növekedésén kívül az összes üzletágak kedvező menete is tanúsítja. A banküzlet terén az év nehány év előtt megkezdett tevékenység a most múlt évben már széles alapot nyert és pedig nemcsak a folyó banküzlet terén, mely a váltóleámszámítás, valamint a deviza- és értékpapir-forgalom s kivált a keleti piacokkal való összeköttetések tekintetében növekedő eredményeket mutathat fel, hanem egyes pénzügyi tevékenységben is, mint a váltó részlet által is, aminek példájul említendő, hogy a társaság nyerte el Fiume város 4 millió kölcsönnyelvények lebonyolítását a részt vett több szindikátusban is, valamint több külföldi bankintézettel együtt ipari kereskedelmi vállalatokat alapított. A társaság váltóüzlete a legszelebbi napokban nyílik meg. A gépjárat ezúton minden eddigi adatot felülmúló eladási forgalmat eredményezett, mert a kevésbé kielégítő belföldi üzlet mellett a kivitel igen nagy méréket öltött s nevezetesen Románában a magyar gépek ezúton előrendű helyet foglaltak el; az oroszországi viszonyok nagy mértékben hátrányára voltak ugyan az ottani gépeladások lebonyolításának, azonban ennek dacára sikerült a társaság érdekeit úgy biztosítani, hogy az oroszországi zavarokból eredőleg vesztesége nem támadt. A délygümölcs-üzlet menete változatlanul kielégítő, a szántott délygümölcsök forgalmában pedig jelentős növekedés tapasztalható; hasonló fejlődést mutat a társaság cserzőanyag-üzletének forgalma is, jölehet az oroszországi viszonyok ezt az üzletet is befolyásolták. A kivitel üzlet terén egy a hazai cizkék exportforgalmának növelesse, mint számos újabb foglalatosság megsezerése tekintetében az elmúlt évben is kedvező eredmények konstatalhatók, amennyiben meghaladja a 15 millió korona értékét ama magyar iparcizkék mennyisége, melyet a társaság a hazai ipar legkiválóbb ágazatából Keltre követett. A társaság ebből üzletkötés-közvetítői kiterjesztést fog nyerni által, hogy a fennálló szerződések módosítása révén a társaság nagyobb szerepe válik ki a keleti országok nemzetei ártorgalmának közvetítésében, mely feladat betölthetése végett a társaság a Balkán-félsziget összes számítottó helyein saját fióktelepeket létesített s azoknak

ter-kenyégét a nyugateurópai országokkal való összeköttetésre is széleskörűen kiterjeszti. A hazai ipari berendezések kibővítése által tartózkodatos fejőlé; mutatkozott. A társaság szővelése a hazai sikerterjedeleme igényeit úgy az üzleti apon nyújtott hitel segítségével, valamint a forgalom gyors és pontos lebonyolításával az emult évben is kielégítette, jölehet az utóbbi feladat az óriási vagyonhiány miatt rendkívül nehezegekké járt. A marhaszó árának leszállítása nyomán a társaság a gazdaságosság kiszolgálásában is nagymeretűen résztvett; ez a feladatkör tetemesen gyarapodni fog a sajtolt marhaszónak a közeli időben bekövekező forgalombahozatalával. A forgalom minden irányban való kielégítetése végett a társaság leújabbban Parajdon is kirendeltetés és nagyobb szabású üzemelepet létesít s az egyéb helyeken fennálló üzemelepek színvonalát kibővítette. Az iparsó-adminisztráció adatai ismét növekvő eredményeket tanúsítanak s a társaság ezeken a téren való tevékenysége folytán ezidén is közel 300 hazai iparos nyerte el a díjban az iparsó-kezdmény jogosultságot, amialtal az összes hazai ipar-ó-igénylők száma 2000-nál többre emelkedett; az ócsó iparsó forgalmat az ország különböző ipari központjaiban fennálló 18 iparsó-raktár szolgálja. A sókvitel terén megemlítendő eredmény, hogy a Bulgáriába irányuló sóforgalmat nemcsak növeni, hanem hosszabb időre állandósítani sikerült, míg az Oroszországba való kivitel a társaság egészen újonnan szerzte meg a magyar sótermé és járvára. — A mindemző eseményekkel záruló üzleti és pénzügyi eredménye is mindenképpen kedvezőnek mondható.

Szénüzlet.

Hazai iparunk különböző ágáiban örvendétes föllendülést észlelhetünk, az ezáltal elért nagyobb szénkereslet azonban az idej aratásnak gyengébb eredménye miatt még sem juthatott elnyerve. Különösen a fővárosi malomok tartós üzemszünetése, a rendkívül gyenge cukor-kampany, nemkülönben az a körülmény, hogy a magyar királyi államvasutak a megcsappant forgalom következtében kevesebb szénmennyiséget vettek igénybe, mint más években, kedvezőtlenül hatott az üzletre.

Magyar általános kösznébánya részvénytársulat bányái az elmúlt évben fokozottabb tevékenységet fejtettek ki. Az 1904. évről szemben az idén körülbelül 2.000.000 tonnamással többet szállítottak el, a melynek túlnyomó része a társulat fötelepére — Tatabánya ára — esik. A fogyasztás emelkedése első sorban mezőgazdasági iparüzemeknél beállott nagyobb szükségleteinek (udandó be, miután az idej termes jöbber eredményei e gyárak üzemeire kedvezőbb befolyást gyakoroltak. Ez áll különösen a cukorgyárakról, amelyeknek erős évadjuk és ennek következtében időközvetlenül rendkívülien élénk szén szükségletük volt. A többi iparágak üzemeiben a szén szükséglet ezen emelkedése nem volt konstatalható, mivel a politikai viszonyok minden ipari felemelést megakasztottak. Sajnálatos talpasztalata a társulat, hogy tatabányai telepe teljes tevékenységét, a hónapokig tartó kocsbírány miatt nem tudta teljesen kihasználni igen sürgősnek mutatkozott, hogy a neurag történt álmú kocsimegrendelésekkel e baj végre orvosolassék. A társulat maga, a növekedő igényeknek megfelelően,

torábbi munkástelepek építése, annak felszerelése, és a géposztali berendezések kibővítése által tartózkodatos fejőlé; mutatkozott. A társaság szővelése a hazai sikerterjedeleme igényeit úgy az üzleti apon nyújtott hitel segítségével, valamint a forgalom gyors és pontos lebonyolításával az emult évben is kielégítette, jölehet az utóbbi feladat az óriási vagyonhiány miatt rendkívül nehezegekké járt. A marhaszó árának leszállítása nyomán a társaság a gazdaságosság kiszolgálásában is nagymeretűen résztvett; ez a feladatkör tetemesen gyarapodni fog a sajtolt marhaszónak a közeli időben bekövekező forgalombahozatalával. A forgalom minden irányban való kielégítetése végett a társaság leújabbban Parajdon is kirendeltetés és nagyobb szabású üzemelepet létesít s az egyéb helyeken fennálló üzemelepek színvonalát kibővítette. Az iparsó-adminisztráció adatai ismét növekvő eredményeket tanúsítanak s a társaság ezeken a téren való tevékenysége folytán ezidén is közel 300 hazai iparos nyerte el a díjban az iparsó-kezdmény jogosultságot, amialtal az összes hazai ipar-ó-igénylők száma 2000-nál többre emelkedett; az ócsó iparsó forgalmat az ország különböző ipari központjaiban fennálló 18 iparsó-raktár szolgálja. A sókvitel terén megemlítendő eredmény, hogy a Bulgáriába irányuló sóforgalmat nemcsak növeni, hanem hosszabb időre állandósítani sikerült, míg az Oroszországba való kivitel a társaság egészen újonnan szerzte meg a magyar sótermé és járvára. — A mindemző eseményekkel záruló üzleti és pénzügyi eredménye is mindenképpen kedvezőnek mondható.

A Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársulatnál már az 1905. év elején egyes iparágak nagyobb szénmegrendelést tettek. A vasutak azonban alig emelkedtek az előző évi megrendelések mértékéig. A kedvező aratási kiutások és a németországi kivitel élektettek a vasutak szénmennyiségét is emelkedett, amely az év végéig tartott. A Salgó-Tarjáni társulat megtele a szükséges intézkedéseket, hogy a hónapokig tartó fokozódó megrendéseket megtelehessen. Fokozta termelését és sikerült is az igényeket kielégíteni. Évi termelése két millió méteremással szárnyalja túl az előző évet, mely mennyiségből egy millió mm a salgó-tarjáni, egy millió méteremása pedig a petrozsény-zsilvölgyi bányákra esik. Mibelyt a kellő munkásszám együtt volt, a kitűnően berendezett salgó-tarjáni bányák minden lehetőség nélkül fokozhattak termelésüket. It folytatja az igazgatóság a tulajdonát tevő nagy terjedelmű közénföldeken a mélytúrasokat, a tavasz beálltával megkezdődjenek. Mint említettük, a petrozsény-zsilvölgyi bányák is egy millió méteremással termeltek többet, mint 1904-ben, úgy, hogy az évi termelés 8 millió méteremással fellélt. Ha figyelembe vesszük, hogy e bányáknak termelése 1895-ben csak két millió méteremással tett, a haladás szembeötő. E czél elérése végett nagy befektetésekre volt szükség és 1905-ben is 900.000 korona költetett el, melyből 75 munkáslak épült, lakonként négy munkáslak részére, új villamostelep keletkezett és Petrozsényben új igazgatósági és kaszinó ép emelkedett. A petrozsény-zsilvölgyi szén kiválóan alkalmasnak bizonyult gyorsvonatok továbbítására és szobafűtésre és a magyar vasutak igen szívesen alkalmazzák gyorsvonataiknál. De e magasabb hűfokú fűtanyagra szoruló magánipar is fokozódóan rendel meg e kiváló szén, a mi arra bírta az igazgatóságot, hogy további befektetéseket nyújtsa 10 millió méteremása termelésre emelje e bányákat. A szállítások evel előtt 8000 szerződések alapján történtek. Újabb köteleknek az árak nem emek-dése tapasztalható. Emeltésre méltó, hogy az 1905. évi üzletében a Salgó-Tarjáni társulat fennállása óta a legtöbb szén termelte. A zároszmadások már január hó közepén elkészülnek és ezek alapján határozta majd el az igazgatóság, hogy a többeladással által elért bevétel módosítja-e a múlt évi 30 koronát tett osztalékokat.

Az Ürikány-Zsilvölgyi magyar kőszénbánya r.t. kielégítő üzletére fog visszatérhetni, ámbár a mindig súlyosabbá váló munkáskérdés nagy kellemetlenségekkel és jelentékeny többkiadásokkal járt.

MAGYAR ÉLELMISZERSZÁLLÍTÓ

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST, V., NAGYKORONA-UTCZA 17. SZ.

ÜZLETÁGAK:

☛ Szállítási osztály: ☛

Baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelék-küldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra, jelentékeny szállítási kedvezményeket folyósít. A szállítmányozásra vonatkozó mindennemű kérdésekben (fuvardíjak, utirányok, stb.) készséggel nyújt felvilágosítást.

☛ Kiviteli osztály: ☛

A társaság bécsi, berlini, bresloui és londoni fiókjai mindenféle élelmiczikkék bizományi értékesítését elvállalják. Az árukra előleget is folyósítanak.

☛ Sertésbizományi osztály: ☛

A ferencvárosi sertésvásáron elvállalja hizott sertések bizományi értékesítését.

☛ Közelebbi értesítéseket a társaság igazgatósága ad. ☛

Telefon 25-02.

Sürgönyosim: CONSUMUS, BUDAPEST.

Telefon 25-02.

KIS HIRDETESEK

TELEFON 706.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel a válasza szükséges levélbelyeg vagy levelezőlap beküldetik és a hirdetés alatt álló szám közöltetik.

TELEFON 706.

Polgári, gimnáziumi, kereskedelmi... Kereskedelmi, gimnáziumi, kereskedelmi...

Elegáns modern butorok... Elegáns modern butorok, óriási választékban...

Eladók... Eladók, ajándékos, kifüggetlő, eladó...

Acetylengázvilágítási... Acetylengázvilágítási berendezés, kifüggetlő...

35 éves rom... 35 éves rom, káth. okleveles ügyvéd...

Használt és új írógépek... Használt és új írógépek, összes rendezeték...

Kereskedelmi tanintézet... Kereskedelmi tanintézet Kecskeméten...

Urasági butorokat... Urasági butorokat, adók, veszek teljes lakberendezéseket...

Ocularium... Ocularium, Kossuth Lajos-utca 16. sz. alatt...

3 nap alatt... 3 nap alatt minden kezelt borsosnyomra...

Gyorsírás! Géprás!... Gyorsírás! Géprás! Az országos Női Gyorsíró Egyesület...

Szeksárdi... Szeksárdi, gondnok, vagy gazdasági elnök...

Házvezetőnői... Házvezetőnői, gondnok, vagy gazdasági elnök...

Drága örvénygálm!... Drága örvénygálm! A közölgés útján...

Ajtók és ablakok... Ajtók és ablakok, régi és új vasszerelvények...

Eladunk és veszünk... Eladunk és veszünk alkalmi érekeseket...

Nagy Zsigmond... Nagy Zsigmond, Budapest, IV. ker. Ujláng-utca 11.

AKI... AKI, valami keni, vagy eladni...

Polgári iskolai... Polgári iskolai, retikellátás, gimnáziumi vizsgákra...

Nagy butorozott lakás... Nagy butorozott lakás, Bécs város közepén...

Férfiöltönyt... Férfiöltönyt készítek finom kivitelben...

Ügynökök, melyek törvényesen engedélyezett... Ügynökök, melyek törvényesen engedélyezett...

Nevelőnőket... Nevelőnőket, gyermekek nevelésére...

Kelemen Mór... Kelemen Mór, építész, vállalkozó...

Ajtók, Ablakok, VASRENDYŐK... Ajtók, Ablakok, VASRENDYŐK, VASRÁCSOK...

LEGENDAS IDŐK... LEGENDAS IDŐK, LEGENDAS HOSE...

AKI... AKI, valami keni, vagy eladni...

Díjmentes... Díjmentes, munkahelyi, meghívható vizsgázott gépezetek...

Pénzközlés... Pénzközlés, katonaisztek, hivatalnokok...

Külön... Külön, bejárta szobák butorozva...

Zálogzédulát... Zálogzédulát, törött aranyat, ezüstöt...

5-10 éves... 5-10 éves, kis tőrtől különleges palinák kaphatók...

Alkalmi zongoravétel... Alkalmi zongoravétel, rövid Windhofer-Keru...

Reményi... Reményi, hangszerelepen...

Ajtók, Ablakok... Ajtók, Ablakok, VASRENDYŐK, VASRÁCSOK...

AKI... AKI, valami keni, vagy eladni...

9 koronáért... 9 koronáért 30 rőfös vég legújabb minőségű vasszót...

FUCHS DAVID utóda... FUCHS DAVID utóda, IV. Váci-utca 19. I. em. 5.

Pénz... Pénz, kölcsön 37, 4 és 4 1/2 %, Kiváló hitelállás...

5 frtért... 5 frtért széthűlt utánvét mellett az Orsz. Postofizrahd...

Ingyen... Ingyen, küld hármak három heten át mutató számot...

Önök övni kell a feleséget!... Önök övni kell a feleséget! Minden család részére...

Ajtók, Ablakok... Ajtók, Ablakok, VASRENDYŐK, VASRÁCSOK...

Wiener A. utódnál... Wiener A. utódnál, Bpest, Oltib-ut 123

AKI... AKI, valami keni, vagy eladni...

Nevelőnőket... Nevelőnőket, gyermekek nevelésére...

Nevelőnőket... Nevelőnőket, gyermekek nevelésére...

Nevelőnőket... Nevelőnőket, gyermekek nevelésére...

Nevelőnőket... Nevelőnőket, gyermekek nevelésére...

Nevelőnőket... Nevelőnőket, gyermekek nevelésére...

Nevelőnőket... Nevelőnőket, gyermekek nevelésére...

Nevelőnőket... Nevelőnőket, gyermekek nevelésére...

Nevelőnőket... Nevelőnőket, gyermekek nevelésére...

Nevelőnőket... Nevelőnőket, gyermekek nevelésére...

Nevelőnőket... Nevelőnőket, gyermekek nevelésére...

Nevelőnőket... Nevelőnőket, gyermekek nevelésére...

Nevelőnőket... Nevelőnőket, gyermekek nevelésére...

Nevelőnőket... Nevelőnőket, gyermekek nevelésére...

Nevelőnőket... Nevelőnőket, gyermekek nevelésére...

Nevelőnőket... Nevelőnőket, gyermekek nevelésére...

Nevelőnőket... Nevelőnőket, gyermekek nevelésére...

Nevelőnőket... Nevelőnőket, gyermekek nevelésére...

Nevelőnőket... Nevelőnőket, gyermekek nevelésére...

Szenzációs találmánynak... 15.000 állandó bevét nyertünk kedvezményünkkel... Készít: rugyanta- és rézbélyegzőket, pecsétnyomokat...

GEDULDIGER HUGÓ VÉSNÖK... rugyanta-bélyegző-gyára... Budapest, VI., Váci-körút 17. szám... Készít: rugyanta- és rézbélyegzőket, pecsétnyomokat...

Most jelent meg... UJ SZABADSÁGHARC... Dr. Lengyel Zoltán... Ára 2 korona. Postai szeptküldéssel 2 kor. 10 fill. Kiadta és kapható a „Független Magyarország”...

Schönwald Imre... magyar órásmester Pécs. és ékszergyáros. Nikkel tokban... 19 kor. Oxydált tokban... 24 „ Valódi ezüst tokban... 30 „ Ezen ébresztő órákat különösen azoknak figyelmébe ajánlom...

Schönwald Imre... magyar órásmester Pécs. és ékszergyáros. Nikkel tokban... 19 kor. Oxydált tokban... 24 „ Valódi ezüst tokban... 30 „ Ezen ébresztő órákat különösen azoknak figyelmébe ajánlom...

Pontos és legjobb órák... 5 évi Jótállás mellett részletfizetésre is. Javításokra és vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve. Polgár Kálmán műórás Budapest, Erzsébet-körút 29.